วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Journal of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564 Vol. 4 No. 1 January - June 2021

ISSN 2630-0516

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภายใต้การดำเนินงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้จัดทำวารสารวิชาการขึ้นเพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ ผลจากการค้นคว้า วิจัยแง่มุมต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการหรือผลงานวิจัยที่มีคุณภาพด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อในการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติกาญจน์ ศรีวิบูลย์	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รจนา จันทราสา	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัวบุตรี รณฤทธิวิชัย	บรรณาธิการ
อาจารย์วันจักร น้อยจันทร์	ผู้ช่วยบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (เกษียณอายุ)
ศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ รัศมี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสวงดี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ แฉล้มวงษ์	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยวัฒน์ ตัณฑรังษี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (เกษียณอายุ)
ดร.ศยามล เจริญรัตน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.มณฑรัตน์ รุ่งเรืองธรรม	มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการประเมินบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสวงดี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เทพสิงห์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัยทิพย์ เจี่ยวิวรรธน์กุล	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา จันทร์คง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นานา ศรีธรรมศักดิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนชัย ชูมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา สว่างคง	มหาวิทยาลัยศิลปกร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังถนอมศักดิ์	มหาวิทยาลัยศิลปกร

กองการจัดการ

นางสาวศิริธรรม จิตต์งาม	นายไพรัช ศิริวัฒนพิศาล
นางสาวสายฝน นิลปะกะ	นายกฤษณ์ปกรณ์ บุญมา

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม)

เจ้าของวารสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สำนักงาน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เลขที่ 1 ถนนอู่ทองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานครฯ 10300 โทร. 0 2160 1051, 0 2160 1280 โทรสาร. 0 2160 1283 Email: hr_ssrujournal@ssru.ac.th เว็บไซต์ http://www.journal.ssru.ac.th/index.php/hsssru

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด วินท์ลักษณ์ 10/378 หมู่ที่ 7 ตำบลโคกขาม อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โทรศัพท์ 081 810 1419

ออกแบบปก

นายณรงค์ฤทธิ์ คิดเห็น

“บทความที่ลงพิมพ์ เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น
บรรณาธิการผู้พิมพ์ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่ต้องรับผิดชอบใดๆ”

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 **The Desired Characteristics of School Administrators in The 21st Century According to Teachers' Opinions: Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2** *อิ่มทิพย์ อาจปักษา, ชวน ภารังกูล* *Imthip Ajpaksa, Chuan Paranggul*	**6 - 15**
ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี **The Relationship between Power Application and Academic Management of School Administrators in Secondary Schools of Educational Service Area Office 8, Ratchaburi** *กานต์นภัส กลับเครือ, อนงค์ สระบัว* *Kannaphat Klabkrua, Anong Srabua*	**16 - 30**
เส้นทางท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของตลาดเก่าหัวตะเข้ **Cultural Valued Tour Route of Huatakhe Old Market** *สุวรรณฤทธิ์ วงศ์ชะอุ่ม, ศิริมาลย์ วัฒนา, รุ้งเพชร อมฤทธิ์ตานนท์, มาชิตา จันทร์ทอง* *Suwannarit Wongchaum, Siriman Wattana, Rungpet Amarittanon, Machita Janthong*	**31 – 43**
นวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา **Innovative Training Process and Improving Service Effectiveness for Staff of Promoting Health Accommodation in Lanna Civilization Area** *เพ็ญพักร์ศิณา วิเชียรวรรณ* *Penpaksina Wicheanwan*	**44 – 59**

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย	หน้า
การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร **Sexual Harassment Prevention Bachelor Degree Students of Dusit District, Bangkok** *รัตติกาล พลอยสวน* *Rattikarn Ploysuan*	**60 - 72**
ความรู้ความเข้าใจและความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง โรงเรียนนนทรีวิทยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร **Attitudes and Risks in School – age Pregnancy in Nonsiwitthaya School** *ชวัลนุช บัวรส, รพีพัฒน์ จันทนินทร, วันจักร น้อยจันทร* *Chawannuch buaros, Rapeepat Juntanintorn, Wanchak Noichan*	**73 - 86**
การปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร **Undergraduate students' Behavior under PM 2.5 Dust Environment in Dusit, Bangkok** *วรัตม์ พิมพ์คต, ขันทอง ใจดี, บุณวัฒน์ สว่างวงศ์* *Warat Pimkot, Khantong Jaidee, Boonwat Sawangwong*	**87 - 94**

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2564
Received: March 2, 2021, Revised: March 22, 2021, Accepted: March 29, 2021

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

อิ่มทิพย์ อาจปักษา, ชวน ภารังกูล

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Email: aimthip2525@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศและประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ครูผู้สอนจำนวน 302 คน ที่ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเคร็ซซี่และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91% สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านสังคมและชุมชน ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร และ ด้านการจัดระบบ 2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์, ผู้บริหารสถานศึกษา, ศตวรรษที่ 21

Journal of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University Vol.4 No.1 January – June 2021
Received: March 2, 2021, Revised: March 22, 2021, Accepted: March 29, 2021

The Desired Characteristics of School Administrators In The 21st Century According to Teachers' Opinions: Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2

Imthip Ajpaksa, Chuan Paranggul
Educational Administration under the Muban Chom Bueng Rajabhat University
Email: aimthip2525@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) the desirable qualities of school administrators in the 21 st century according to opinions of the teachers; 2) a comparison of the desirable characteristics of school administrators in the 21 st century according to the opinions of the government teachers. The sample group consisted of 302 teachers. The group was selected using Krejicie & Morgan stratified random sampling method. The instrument used to collect the data was a five-level rating questionnaires. The reliability was .91. The statistics used in the data analysis were mean standard deviation, t-test, F-test and ANOVA. The research results were as follows: 1) Desirable characteristics of school administrators in the 21st century according to teachers' opinions shown that the overall and individual aspects were at a high level, ranging from the low to the highest level, namely, ethical, ethical, academic, social and community management. Self-management and organization of the system, and 2) A comparative study of desirable characteristics of school administrators classified by sex and work experience. The overall and individual aspects were not significantly different.

Keywords: Desirable characteristics, school administrators, 21st Century

Received: March 2, 2021, Revised: March 22, 2021, Accepted: March 29, 2021

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์การและพลเมืองโลกหลายด้านได้แก่ ความผันผวนทางเศรษฐกิจการเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็วการปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภัยพิบัติทางธรรมชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) ทำให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนต้องมีการปรับเปลี่ยนให้อยู่รอดและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าวผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์การ จำเป็นต้องปฏิรูปตนเองและการเปลี่ยนแปลงองค์การครั้งใหญ่ เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จากกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (เต็มสิริ ทิพย์จันทา, 2553)

สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อเด็กในศตวรรษที่ 21 (สมหมาย อ่ำดอนกลอย, 2556) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่าน มีความเห็นตรงกันว่าความสำเร็จ หรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่งดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ ความสามารถทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (ประกอบ คุปรัตน์, 2552) การจัดการศึกษาของสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหาร สถานศึกษามืออาชีพ จึงจะทำการบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ การเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ซึ่งก่อให้เกิดความสลับซับซ้อนและปัญหาอย่างไม่มีสิ้นสุด จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมในการดำเนินการ จึงจะทำให้องค์กร ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่คาดไว้ (ธีระ รุญเจริญ, 2552)

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญในการควบคุมกำกับดูแลบุคลากรให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัด กระบวนการเรียนการสอน การนิเทศและการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีหลายบทบาทซึ่งขึ้นอยู่กับ

Received: March 2, 2021, Revised: March 22, 2021, Accepted: March 29, 2021

ภารกิจและกิจกรรมการบริหารซึ่งการบริหารให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องการบริหารงานการศึกษาในยุคปัจจุบันจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกโดยเฉพาะสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สามารถพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงขึ้น ซึ่งผู้บริหารที่จะเป็นผู้บริหารมืออาชีพควรมีคุณลักษณะ 6 ด้าน คือ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบการเป็นผู้นำด้านวิชาการ การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชนและการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา คือ ครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2559 จากจำนวน 150 โรงเรียน จำแนกตามที่ตั้งของอำเภอจำนวน 4 อำเภอ ได้แก่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอบางแพ มีข้าราชการครูจำนวนทั้งสิ้น 1,356 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งได้จากการเปิดตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (α = .05) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดโรงเรียนในแต่ละอำเภอเป็นชั้นและตามสัดส่วนของครู ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 302 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนก ดังต่อไปนี้

1) เพศ

2) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านการจัดระบบ

Received: March 2, 2021, Revised: March 22, 2021, Accepted: March 29, 2021

3) ด้านวิชาการ 4) ด้านการบริหารจัดการ 5) ด้านสังคมและชุมชน 6) ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ และประสบการณ์ในการทำงานมีลักษณะเป็นชนิดตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ระดับความคิดเห็นมาก ระดับความคิดเห็นปานกลาง ระดับความคิดเห็นน้อย และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดระบบ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคมและชุมชน ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสังกัดสำงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เพื่อขออนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้สถานศึกษาโดยส่งที่ช่องรับหนังสือของสถานศึกษาในสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พร้อมสำเนาหนังสือสำนักงานบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิจัย โดยมีหนังสือระบุวันที่ที่ขอรับแบบสอบถามพร้อมแจ้งว่าให้ส่งกลับมายังผู้วิจัยโดยมีที่อยู่แจ้งให้ชัดเจน พร้อมแนบซองติดแสตมป์ไปพร้อมกับซองแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนและทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามประเด็นในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (frequency) หาค่าร้อยละ(percentage) และนำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

Received: March 2, 2021, Revised: March 22, 2021, Accepted: March 29, 2021

3. การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่ความแตกต่างของตัวแปรอิสระในเรื่องเพศโดยการทดสอบค่า t - test independent sample และเปรียบเทียบประสบการณ์ในการปฏิบัติงานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open ended) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านสังคมและชุมชน ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหารและด้านการจัดระบบ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ข้าราชการครู ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1.จากการวิจัยที่พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม และจำแนกรายด้าน อยู่ในระดับอาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ รับผิดชอบในการบริหารจัดการตั้งแต่การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา จัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา รักษาวินัยและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ประสานงานกับบุคลากรทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพต้องประพฤติและปฏิบัติตามประกอบด้วยมาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพดังกล่าวชี้ให้เห็นความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ไปสู่การสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร สอดคล้องกับ เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร (2552, หน้า ก) ได้ทำวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและ

Received: March 2, 2021, Revised: March 22, 2021, Accepted: March 29, 2021

ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีในภาพรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ พิสิทธิ์ คำชนะ (2552, หน้า ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ข้าราชการครู จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากและในปีต่อมา จารุณี ดวงแก้ว (2553, หน้า ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ รสสุคนธ์ มกรมณี (2555, หน้า 38-40) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับในฐานะผู้มีอำนาจขององค์กรจะต้องตัดสินใจดำเนินการให้แผนยุทธศาสตร์และภารกิจของสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบมีการสร้างคุณภาพสำหรับอนาคตบนพื้นฐานแห่งศตวรรษที่ 21 และติดตามกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง สอดคล้องกับ Dubrin (1998, p.460) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา เช่นเดียวกับคลีเมนท์ และ ริชาร์ด (Clement & Richard, 1992, pp.24-25) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญช่วยสนับสนุนให้องค์กรมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีให้เกิดขึ้นในตัวผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนเพราะจะเป็นผลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาโดยตรง

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ข้าราชการครู ที่มีเพศและประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นก่อนการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาในปัจจุบันผู้บริหารทุกคนต้องผ่านการพัฒนาเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้อำนวยการสถานศึกษาที่พึงประสงค์ การมีภาวะผู้นำทางวิชาการและการบริหารและการจัดการในสถานศึกษา รวมทั้งการฝึกประสบการณ์ในสถานศึกษาต้นแบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 6 - 8) ทำให้ผู้บริหารมีการปฏิบัติตนในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาคล้ายกัน จึงทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานและเพศต่างกันมี ความคิดเห็นไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญทัน ไชยพัน (2552, หน้า 104 - 107)

Received: March 2, 2021, Revised: March 22, 2021, Accepted: March 29, 2021

ได้ศึกษาคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกประสบการณ์ทำงานไม่แตกต่างกันทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน ทำนองเดียวกับปภัชญา สมัครคดี (2558,หน้า 66) ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เพิ่มศักดิ์ เพิ่ม ประยูร (2552, หน้า 65-66) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน เช่นเดียวกับทรงสวัสดิ์ แสงมณี (2553, หน้า 66) พบว่า ครูชายและครูหญิงแสดงระดับความต้องการคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านเท่ากัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศชาย และเพศหญิงต่างก็ต้องการผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความพร้อมและสมบูรณ์ทั้งทาง ร่างกาย จิตใจ และสังคม มีความเป็นผู้นำ มีความสามารถทางด้านวิชาการ ตลอดจนสามารถประสานงานกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากัน โดยไม่แตกต่างกันทุกด้าน และเมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่าไม่แตกต่างกันทุกข้อ สอดคลองกับ คนึงนิตย์ กิจวิธี (2561, หน้า 33) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21และเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาต่างกันมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวม รายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์ในศตวรรษที่ 21 และควรพัฒนาตนให้เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ ๆ รวมไปถึงมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ด้านการบริหารสถานศึกษา

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมโลกที่เปลี่ยนไปโดยการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้สูงขึ้นเพราะคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนในการสนับสนุนให้บุคลากรเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน คือ คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดระบบ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคมและชุมชน และ

Received: March 2, 2021, Revised: March 22, 2021, Accepted: March 29, 2021

ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนที่สำคัญที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึงและยังเป็นส่วนที่ช่วยสนับสนุนให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน

2. ควรศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวังของครู ผู้ปกครอง หรือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

คนึงนิตย์ กิจวิธี. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า, 5*(1), 33-34.

จารุณี ดวงแก้ว. (2553). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี).

เต็มสิริ ทิพย์จันทา. (2553). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอนกรณีศึกษา: โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครภูเก็ต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).

ทรงสวัสดิ์ แสงมณี. (2553). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).

ธีระ รุญเจริญ.(2552). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส.

บุญทัน ไชยพัน. (2552). *คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).

ปภัชญา สมัครคดี. (2558). *คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).

ประกอบ คุปรัตน์. (2552) .*การจัดการกับความเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Received: March 2, 2021, Revised: March 22, 2021, Accepted: March 29, 2021

พิสิทธิ์ คำชนะ. (2552). *การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครพนม.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร. (2552). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี).

รสสุคนธ์ มกรมณี. (2555). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษายุคไร้พรมแดน*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สมหมาย อ่ำดอนกลอย.(2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 7*(1), 1.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564).* [รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2558] นนทบุรี: ศูนย์แสดงการประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี.

Clement, L.M., & Richard, S.T. (1992). Effective leadership in student services. *Sanfrancisco*, A: Jossey–Bass.

Dubrin, A. J. (1998). Leadership research findings, *practice, and skills*. Boston: Houghton Mifflin.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), pp. 607-610.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2564
Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี

กานต์นภัส กลับเครือ, อนงค์ สระบัว
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Email: jamy_ted12@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี 2) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จำนวน 26 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของเชอเมอฮอร์นและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ อำนาจการอ้างอิง อำนาจการให้รางวัล อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจการบังคับและอำนาจตามกฎหมาย 2) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ หากสถานศึกษาใดมีการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาก็อยู่ในระดับสูงตามไปด้วย

คำสำคัญ: การใช้อำนาจ, บริหารงานวิชาการ, ความสัมพันธ์

Journal of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University Vol.4 No.1 January – June 2021
Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

The Relationship between Power Application and Academic Management of School Administrators in Secondary Schools of Educational Service Area Office 8, Ratchaburi

Kannaphat Klabkrua, Anong Srabua
Educational Administration under the Muban Chom Bueng Rajabhat University,tell
Email: jamy_ted12@hotmail.com

Abstract

This research the objective was to study: 1) The Exercise of Power of School Administrators in schools under the Secondary Educational Service Area Office 8 Ratchaburi, 2) The Academic Management of schools operating in the area, and 3) The relationship between power application and academic management of those schools. The service area operated the total of 26 schools. A total of 302 questionnaires were used in this study. The questionnaires about power application followed the concept studied from Churchill Murray Horn. Statistical methods used for the analysis of data were percentage, mean and standard deviation, and Pearson's Product moment correlation coefficient. The research found that: 1) The Exercise of Power of School Administrators in The Secondary Educational Service Area Office 8 Ratchaburi overall was at a high level; 2) The Academic Management of Schools in The Secondary Educational Service Area Office 8 Ratchaburi overall was at high level; 3) The relationship between power application and academic management was found to have a high positive correlation at statistically significant of .01. That is, if the school has the authority of school administrators at a high level, the academic administration of the schools was high as well.

Keywords: Exercise of power, Academic management, Relationship

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

บทนำ

ปัจจุบันโลกอยู่ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันกันอย่างสูง ซึ่งนับวันจะทวี ความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ และในฐานะที่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างรุนแรงนี้ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าสภาวะแบบนี้ สังคมไทยจะมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอย่างไร เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน มีสันติสุขและสามารถเอาชนะวิกฤตการณ์ทางด้านต่าง ๆ ที่เรากำลังเผชิญอยู่ได้ ประเทศไทยจึงมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาของชาติด้วยการยกระดับคุณภาพของการศึกษาให้กับประชาชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด ผลการจัดการศึกษาจะเป็นอย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลควรเป็นสถานศึกษาที่มีสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรวัตถุ เทคโนโลยี งบประมาณและทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ทั้งด้านการบริหาร ด้านการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานที่กำหนดและได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องความต้องการของชุมชน เป็นที่ชื่นชมของชุมชน รวมทั้งเป็นสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่าง ในการให้ความช่วยเหลือชุมชนและสถานศึกษาอื่นในชุมชนได้ (อำรุง จันทวานิช, 2547 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 45) งานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญสูงสุดและเป็นเรื่องท้าทายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผลผลิตของสถานศึกษาจะมีคุณภาพเพียงใด งานวิชาการจะเป็นเครื่องบ่งชี้และไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษานั้นสามารถพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544, หน้า 1) ทั้งนี้ ในช่วงของการปฏิรูปการศึกษา นวัตกรรมในการบริหารงานเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จเรื่องหนึ่งที่มีการนำเสนอมาใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมี

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเป็นอย่างยิ่งก็คือกระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) เนื่องจากวงจรคุณภาพเป็นทั้งปรัชญา นวัตกรรมและเป็นต้นธารภูมิปัญญา หรือเป็นศาสตร์ใหญ่ของวงจรการบริหารในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะเครื่องมือการบริหารที่มีนับร้อย พัน หรือหมื่นรูปแบบนั้นล้วนแต่มีแกนร่วมที่สำคัญบนพื้นฐานเดียวกัน นั่นคือ วงจรคุณภาพ (PDCA) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 ข, หน้า 12) อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านกระบวนการ มาตรฐานที่ 13 กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 8) การที่สถานศึกษาจะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น ครู ผู้บริหาร ชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในบรรดาปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการให้สถานศึกษาบรรลุจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ การบริหารโรงเรียนผู้บริหารคือกลไกสำคัญในการดำเนินงานของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 25)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรรู้จักอำนาจในแต่ละประเภทและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับที่ อาคม วัดไธสง กล่าวไว้ว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามีหลากหลายรูปแบบ และอำนาจแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อการทำงานแตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเลือกใช้รูปแบบอำนาจให้เหมาะสมกับงาน เวลา สถานการณ์และกลุ่มคน เช่น อำนาจบังคับอาจใช้กับสถานการณ์คับขันที่ต้องการความรวดเร็วหรือใช้กับงาน ที่ต้องยึดกับกฎระเบียบหรือกลุ่มผู้ตามวุฒิภาวะต่ำ อำนาจการให้รางวัลก็อาจใช้เพื่อการกระตุ้นให้สมาชิกตั้งใจทำงาน เป็นต้น อำนาจทุกรูปแบบมีประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้นำทางการศึกษา เพียงแต่ต้องรู้จักเลือกใช้หรือใช้ผสมผสานกันไปตามความเหมาะสม ก็จะทำให้ความเป็นผู้นำ ของเขายังดำรงอยู่ต่อไป นอกจากนั้นผู้นำจะต้องมีการตรวจสอบและประเมินอำนาจของตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้การทำงานในฐานะเป็นผู้นำประสบผลสำเร็จตลอดไป (อาคม วัดไธสง, 2547, หน้า 12)

ประเภทของอำนาจส่วนใหญ่สอดคล้องกับแนวคิดของเชอเมอฮอร์น (Schermerhorn) ที่ว่าอำนาจ มี 5 ประเภท คือ 1) อำนาจการให้รางวัล (reward power) 2) อำนาจการบังคับ (coercive power) 3) อำนาจตามกฎหมาย (legitimate power) 4) อำนาจอ้างอิง (referent power) และ 5) อำนาจเชี่ยวชาญ (expert power) ดังนั้น การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง อาจก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อสถานศึกษาและคุณภาพของนักเรียนได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเลือกใช้อำนาจแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับโอกาสและสถานการณ์และจะต้องคำนึงถึงการตอบสนองต่อการใช้อำนาจหน้าที่ของตนจากผู้ใต้บังคับบัญชา

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

ด้วย ดังนี้ 1) เมื่อจะตัดสินใจสั่งการ ต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา 2) พิจารณาความพร้อมหรือข้อจำกัดของผู้ใต้บังคับบัญชา 3) จะต้องอธิบายรายละเอียดและเหตุผลของออกคำสั่งต่อผู้ใต้บังคับบัญชา 4) ควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานใช้ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นและเลือกวิธีปฏิบัติงานเอง 5) ควรจัดสรรแบ่งงานและมอบหมายหน้าที่ตามความเหมาะสมของแต่ละคนแต่ละหน้าที่ และ 6) ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ร่วมงานและรับฟังความคิดเห็นกับคำปรึกษาหารือจากผู้ร่วมงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับช่วงชั้นที่ 3-4 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-6) ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี มีสถานศึกษาในความรับผิดชอบ จำนวน 55 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 26 โรงเรียน และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 29 โรงเรียน ผลงานด้านวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่ ดูจากรายงานผลจากการทดสอบระดับชาติของผู้เรียน (O-NET) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ยังมีพัฒนาการไม่สูงมากนัก

จากความเป็นมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี โดยเลือกศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามกรอบแนวคิดของเชอเมอฮอร์น ว่าการใช้อำนาจประเภทต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์

1.เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี

2.เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี

3.เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2560 ทั้งสิ้น 1,402 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 76 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,326 คน

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากประชากร 1,402 คน ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 302 คน จากนั้นนำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified randorn sampling) โดยใช้ตำแหน่งเป็นชั้นในการสุ่มและใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลครบตามจำนวนขนาดตัวอย่างตามตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2547, หน้า 187)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเองโดยการศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในทำงานตำแหน่งปัจจุบัน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สร้างขึ้นตามแนวคิดของเชอเมอฮอร์น (Schermerhorn) ทั้งหมด 5 ด้าน คือ 1) อำนาจการให้รางวัล (reward power) 2) อำนาจการบังคับ (coercive power) 3) อำนาจตามกฎหมาย (legitimate power) 4) อำนาจอ้างอิง (referent power) 5) อำนาจความเชี่ยวชาญ (expert power) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's five rating scale) โดยกำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 1 คะแนน

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สร้างขึ้นตามการดำเนินงานกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ได้แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) งานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) งานจัดการเรียนการสอน 4) งานวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) งานนิเทศการศึกษาและ 6) งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's five rating scale) โดยกำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักคะแนน 1 คะแนน

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาจากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์การวิจัย

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตามโครงสร้างเนื้อหา เรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของเชอเมอฮอร์น (Schermerhorn) และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขสำนวนภาษาและความถูกต้องของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ความถูกต้องตามรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค (index of Item objective congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามระหว่าง 0.7 – 1.0

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จากโรงเรียนในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2547 , หน้า 174) ซึ่งกำหนดค่าแอลฟา .75 ขึ้นไป จึงถือว่าใช้ได้ เมื่อวิเคราะห์แล้วได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ .98 และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเท่ากับ .96

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

รวมค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเรียนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี เพื่อให้ออกหนังสือแจ้งขอความร่วมมือจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับสถานศึกษาที่สามารถดำเนินการได้และส่งทางช่องรับเอกสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี พร้อมทั้งใส่ซองเปล่าและติดแสตมป์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ หรือช่องรับเอกสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับส่งกลับคืนทางไปรษณีย์และผู้วิจัยตามเก็บแบบสอบถามที่เหลือด้วยตนเองอีกครั้ง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบตามจำนวน 302 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. นำแบบสอบถามมาตรวจความสมบูรณ์และลงรหัส เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยหาค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาและนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบายการแปลความหมายใช้เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1986, อ้างถึงใน สุชาติ สง่าแสง, 2551, หน้า 73) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจ อยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจ อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจ อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบน

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

มาตรฐาน (standard deviation) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1986, อ้างถึงใน สุชาติ สง่าแสง, 2551, หน้า 73) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlations) การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, หน้า 144)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระดับของความสัมพันธ์

0.81-1.00 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

0.61-0.80 มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง

0.41-0.60 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

0.21-0.40 มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ

0.01-0.20 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

สำหรับทิศทางความสัมพันธ์ พิจารณาโดยถ้าค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเป็นลบแสดงว่า ตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กันในทางลบหรือทิศทางตรงกันข้าม ถ้าค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเป็นบวก แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี

n = 302

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	**S.D.**	**ค่าระดับ**	**ลำดับที่**
อำนาจการให้รางวัล	**4.38**	**0.38**	**มาก**	**2**
อำนาจการบังคับ	**4.24**	**0.40**	**มาก**	**4**
อำนาจตามกฎหมาย	**4.22**	**0.49**	**มาก**	**5**
อำนาจการอ้างอิง	**4.43**	**0.56**	**มาก**	**1**
อำนาจความเชี่ยวชาญ	**4.30**	**0.58**	**มาก**	**3**
รวม	**4.32**	**0.41**	**มาก**	

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.32, S.D.= 0.41) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ การใช้อำนาจการอ้างอิง ($\overline{X}$ =4.43, S.D.=0.56) รองลงมาเป็นการใช้อำนาจการให้รางวัล ($\overline{X}$ =4.38, S.D.=0.38) การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ ($\overline{X}$ =4.30, S.D.=0.58) การใช้อำนาจการบังคับ ($\overline{X}$ =4.24, S.D.=0.40) และการใช้อำนาจตามกฎหมาย ($\overline{X}$ =4.22, S.D.=0.49) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี โดยรวมและรายด้าน

n = 302

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
งานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	4.45	0.46	มาก	4
งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.45	0.52	มาก	3
งานจัดการเรียนการสอน	4.16	0.39	มาก	6
งานวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.34	0.38	มาก	5
งานนิเทศการศึกษา	4.46	0.46	มาก	2
งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.62	0.29	มากที่สุด	1
โดยรวม	4.38	0.32	มาก	

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.38, S.D.=0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.62, S.D.=0.29) รองลงมาเป็นการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.46, S.D.=0.46) หลักสูตรและการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.45, S.D.= 0.46) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.45, S.D.=0.52) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.34, S.D.=0.38) และการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.16, S.D.=0.39) ตามลำดับสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ($\overline{X}$ = 4.14, S.D.=0.71) การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.14, S.D.=0.70) การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา ($\overline{X}$ = 4.12, S.D.=0.68) การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ($\overline{X}$ = 4.11, S.D.=0.69) การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ ($\overline{X}$ = 4.11, S.D.=0.70) การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผล ($\overline{X}$ =4.04, S.D.=0.77) การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ($\overline{X}$ = 4.03, S.D.=0.78) การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ($\overline{X}$ = 4.02, S.D.=0.79) การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ($\overline{X}$ =4.00, S.D.=0.74) ตามลำดับ ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่จะเกิดแก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ =3.88, S.D.=0.80)

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี

n = 302

ตัวแปร	การใช้อำนาจการให้รางวัล	การใช้อำนาจบังคับ	การใช้อำนาจตามกฎหมาย	การใช้อำนาจอ้างอิง	การใช้อำนาจเชี่ยวชาญ	การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
การใช้อำนาจการให้รางวัล	1						
การใช้อำนาจบังคับ	.539**	1					
การใช้อำนาจตามกฎหมาย	.456**	.644*	1				
การใช้อำนาจอ้างอิง	.496**	.615**	.801**	1			
การใช้อำนาจเชี่ยวชาญ	.314**	.446**	.721**	.811**	1		
การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา	.633**	.735**	.888**	.935**	.865**	1	
การสถานศึกษา	.561**	.655*	.825**	.871**	.832**	.928**	1

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง (r = .928) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่า

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

ถ้าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาก็อยู่ในระดับมากด้วย เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน พบว่า ด้านการใช้อำนาจอ้างอิง (r = .871) ด้านการใช้อำนาจเชี่ยวชาญ (r = .832) ด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย (r = .825) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทางบวก ในระดับสูง ส่วนด้านการใช้อำนาจบังคับ (r = .655) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทางบวก ในระดับค่อนข้างสูงและด้านอำนาจการให้รางวัล (r = .561) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทางบวก ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น สามารถนำมาตรวจสอบกับสมมติฐานการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยซึ่งมีนัยความสำคัญในเรื่องดังนี้ 1) อำนาจการอ้างอิง ผลออกมามากที่สุดคือ เรื่อง ผู้บริหารให้ความเสมอภาคและเป็นธรรมทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับนับถือและเรื่องผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างทำให้ผู้ใต้บังคับ บัญชาปรารถนาที่จะเป็นเหมือนผู้บริหาร 2) อำนาจการให้รางวัลผลออกมามากที่สุดคือ เรื่องผู้บริหารเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ เช่น การยกย่องสรรเสริญ 3) อำนาจความเชี่ยวชาญผลออกมามากที่สุดคือ เรื่อง ผู้บริหารเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ในการบริหารสถานศึกษาที่รับผิดชอบอยู่ 4) อำนาจการบังคับ ผลออกมามากที่สุดคือ เรื่อง ผู้บริหารแจ้งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบถึงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และโทษ ฝ่าฝืนของทางราชการให้ทราบอย่างชัดเจน และ 5) อำนาจตามกฎหมาย ผลออกมามากที่สุดคือ เรื่อง ผู้บริหารใช้สิทธิหรืออำนาจอันชอบธรรมกับผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคคลโดยทั่วไป สอดคล้องกับ รองรัตน์ วิเศษ ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารกับขวัญและบุคลากรในการปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเขตการศึกษา 12 พบว่า ผู้บริหารใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจอ้างอิง อำนาจตามกฎหมาย อำนาจการให้รางวัล อำนาจบังคับอำนาจพึ่งพาและอำนาจข่าวสารกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเขตการศึกษา 12 ทุกฐานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ริงโรส (ringrose) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของครูกับฐานอำนาจครูใหญ่ ระบบการบริหารโรงเรียนและบุคลิกลักษณะของครูใหญ่” พบว่า เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ฐานนิยม แล้วฐานอำนาจครูใหญ่ที่ครูยอมรับ คือ อำนาจความเชี่ยวชาญ และอำนาจตามกฎหมาย และถ้าพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยฐานอำนาจที่ครูใหญ่ใช้มากที่สุด คือ ฐานอำนาจความเชี่ยวชาญ และอำนาจการบังคับ ตามลำดับ ลองลงมาคือ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจอ้างอิง และอำนาจการให้รางวัล

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

2. จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรีมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยซึ่งมีนัยความสำคัญในเรื่องดังนี้ 1) งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลออกมามากที่สุดคือ เรื่องสถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ 2) งานนิเทศการศึกษา ผลออกมามากที่สุดคือ เรื่องผู้บริหารแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา 3) งานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรผลออกมามากที่สุดคือ เรื่องการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรื่องการวิเคราะห์ภาพแวดล้อมปัญหา และความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนในท้องถิ่น 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลออกมามากที่สุดคือ เรื่องผู้บริหาร จะส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น เรื่องผู้บริหารส่งเสริมการวิจัยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเรื่องครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน 5) งานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ผลออกมามากที่สุดคือ เรื่องคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการมีการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา 6) งานจัดการเรียนการสอน ผลออกมามากที่สุดคือ เรื่องผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับ สงวนพงศ์ ชวนชม (2557 หน้า 64) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักและเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ โสภา วงษ์นาคเพชร (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลสถานศึกษาพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต2 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลสถานศึกษาพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก

3. จากผลการวิจัย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่า ถ้าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก การบริหารงาน

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

วิชาการของสถานศึกษาก็อยู่ในระดับมากด้วย เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน พบว่า ด้านการใช้อำนาจอ้างอิง ด้านการใช้อำนาจเชี่ยวชาญ ด้านการใช้อำนาจตามกฎหมายมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทางบวกในระดับสูง ส่วนด้านการใช้อำนาจบังคับมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทางบวก ในระดับค่อนข้างสูงและด้านอำนาจการให้รางวัล มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทางบวก ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา แป้นดวง (2555, หน้า 88-89) ได้ทำการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานด้านผู้เรียนมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมากและมีทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ปาณิศรา สิงห์แขก(2556,หน้า102-103) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานพื้นที่ประถมศึกษาระยองเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานพื้นที่ประถมศึกษาระยองเขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 จากผลวิจัยจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญกับการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดหลักสูตรสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันสูง รองลงมาคือความสัมพันธ์ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญกับการการบริหารงานวิชาการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

ในเรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญของงานวิชาการในทุก ๆ ด้านเพราะ การบริหารงานวิชาการแสดงถึงความสำเร็จของสถานศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด การนิเทศการศึกษา ตลอดจนด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ตามที่ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัยดังกล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ได้แพร่หลายออกไปและเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร

Received: February 1, 2021, Revised: March 24, 2021, Accepted: March 29, 2021

นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป จึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นและระดับจังหวัด

2. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี

3. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนาและยกระดับอาชีพข้าราชการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

บุญชม ศรีสะอาด. (2537). *การพัฒนาการสอน.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546. *จิตวิทยาการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* (พิมพ์ครั้งที่ 7).สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *สำนักนโยบายแผนและมาตรฐานการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559): ฉบับสรุป.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.

สุชาติ สง่าแสง. (2551). *การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม).

อาคม วัดไธสง. (2547). *หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: ฝ่ายเอกสารและตำรา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อำรุง จันทวานิช. 2547. *แนวทางการบรหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ*. กรุงเทพ: บริษัทพริกหวานกราฟฟคจำกัด.

Journal of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University Vol.4 No.1 January – June 2021
Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

เส้นทางท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของตลาดเก่าหัวตะเข้

สุวรรณฤทธิ์ วงศ์ชะอุ่ม[1], ศิริมาลย์ วัฒนา[1], รุ้งเพชร อมฤทธิ์ตานนท์[2], มาชิตา จันทร์ทอง[2]
[1]สาขาวิชาการจัดการทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
[2]นักวิจัยอิสระ
Email: suwannarit.wo@ssru.ac.th[1], kitty.amarittanon@gmail.com[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ทำไว้ก่อนหน้า วิธีการสำรวจสภาพปัจจุบันของพื้นที่ด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบรายบุคคล การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้พิจารณาบุคคลที่มีความผูกพันกับตลาดเก่าหัวตะเข้ ประกอบด้วยผู้นำชุมชนตามธรรมชาติ ผู้ดูแลสถานที่ เจ้าของและทายาทของกิจการ สำหรับการวิเคราะห์ผล การนำข้อมูลที่ได้ทั้งจากการศึกษาเอกสาร การสำรวจสภาพปัจจุบัน และการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อจัดประเภททรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ประกอบด้วย อาชีพ อาคารบ้านเรือนและศาสนสถาน เพื่อกำหนดคุณสมบัติของคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ด้านสุนทรียภาพ ด้านวิทยาการ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณ รวมทั้งเพื่อประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรมด้วยการเปรียบเทียบองค์ประกอบของทรัพยากรวัฒนธรรมกับคุณสมบัติที่กำหนดขึ้น ผลการศึกษาพบว่าทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนหัวตะเข้อาทิ ตลาดเก่าหัวตะเข้มีคุณค่าสี่ด้าน โรงกลึงมีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ และวิทยาการ ร้านขนมสายบัวแดง มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวิทยาการ บ้านไทยสามัคคีมีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์และด้านสุนทรียภาพ บ้านเลขที่162มีคุณค่าด้านสุนทรียภาพ และโรงเจฮะเฮงตั๊วมีคุณค่าด้านจิตวิญญาณ ขั้นตอนสุดท้ายคือการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวบนแผนที่ใช้งานเฉพาะของGoogle My Maps ได้แสดงให้เห็นถึง 1) การกำหนดขอบเขตของเส้นทางท่องเที่ยวครอบคลุมสองฝากคลองประเวศบุรีรมย์ติดกับคลองหัวตะเข้ 2) การกำหนดเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยวบนแผนที่ได้พิจารณาความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นหลัก 3) การเลือกเรื่องราวเพื่อสื่อความหมายในเส้นทางท่องเที่ยว โดยการนำผลการประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรมของแต่ละสถานที่มาเป็นแนวทางในการพัฒนาเรื่องเล่า

คำสำคัญ: แผนที่ใช้งานเฉพาะ, เส้นทางวัฒนธรรม, ท่องเที่ยวด้วยตนเอง, คุณค่าทางวัฒนธรรม

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2564
Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

Cultural Valued Tour Route of Huatakhe Old Market

Suwannarit Wongchaum[1], Siriman Wattana[1], Rungpet Amarittanon[2], Machita Janthong[2]

[1]Cultural Management, Suan Sunandha Rajabhat University

[2]Independent Researcher

Email: suwannarit.wo@ssru.ac.th[1], kitty.amarittanon@gmail.com[2]

Abstract

The research objectives are to study and assess cultural values; and to create a cultural tour route of Huatakhe. This research is qualitative research designed to collect information by means of literature reviews, current condition survey with non-participant observation, and personal in-depth interviews. The key informants were considered from people who have been affiliated with the community comprising the community's natural leader, place caretaker, business owners and their descendants. For the data analysis, the collected data from the reviews, the survey and the interviews were analyzed to classify cultural resources into the occupation, dwellings and sacred place, to define criteria of cultural values and to compare the cultural resources with the defined criteria. The research findings disclosed that the cultural resources of Huatakhe Community such as the old market holding four values, the lathe factory holding historic and scientific values, a dessert shop holding historic, social and scientific values, Thai Samakkhi House holding historic and aesthetic values, House No. 162 holding aesthetic value; and the Chinese Shrine holding spiritual value. The final procedure that created a tourism route on the custom map of Google My Maps displayed (1) setting the boundary of the tour route covering both banks of Prawesburirom Canal and adjoining with Huatakhe Canal, (2) marking the route and places on the map that mainly considered the ease of access to tourist attractions; and (3) selecting stories for tour route interpretation by using the cultural value assessment of places as the guideline to develop storytelling.

Keywords: Custom Map, Cultural Route, Self-Guided Tour, Cultural Values

Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

บทนำ

ชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ตั้งอยู่ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร และเป็นจุดตัดระหว่างคลองประเวศบุรีรมย์และคลองหัวตะเข้ ชุมชนแห่งนี้มีวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงกับสายน้ำจึงใช้เรือสัญจรเป็นหลักมาอย่างยาวนานและเคยเป็นชุมชนตลาดขนาดใหญ่ที่มีความเจริญ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการค้าขายเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าทางเรือและเป็นจุดต่อเรือของผู้คนในย่านนี้ นอกจากเป็นแหล่งค้าขายแล้ว ชุมชนแห่งนี้ยังเป็นแหล่งภูมิปัญญาด้านอาชีพช่างไม้เพราะโรงไม้ที่มีอยู่ได้ผลิตชิ้นส่วนไม้สำหรับต่อเรือ และต่อระหัดวิดน้ำ รวมทั้งภูมิปัญญาในการทำขนมของท้องถิ่น เช่น ขนมเปี๊ยะ ขนมใบไม้และขนมสายบัวแดง ซึ่งเป็นขนมโบราณที่สะท้อนวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ได้เป็นอย่างดีในส่วนของการประกอบอาชีพอื่นนั้นผู้คนทำการเกษตร ทำงานให้กับโรงงานปลาทูและรับจ้างทำงานตัดเย็บด้วยมือ

ร่องรอยในอดีตที่บ่งบอกถึงความเก่าแก่ของย่านชุมชนหัวตะเข้ คือ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของกลุ่มอาคารริมคลองประเวศบุรีรมย์ทั้งสองฝั่งและบ้านเรือนไม้เก่าอายุกว่า100 ปี ที่เป็นตัวแทนสะท้อนความเป็นชุมชนริมน้ำของหัวตะเข้ ได้ถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบและการใช้ประโยชน์ไปตามยุคสมัย รวมทั้งอาชีพดั้งเดิมที่เหลืออยู่คู่กับชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ ทั้งการทำขนมซึ่งหาได้ยากในปัจจุบันอาจได้รับผลกระทบ เนื่องจากวัตถุดิบที่นำมาใช้เหลืออยู่น้อยลงในย่านนี้ย่อมส่งผลต่อภูมิปัญญาการทำขนมดั้งเดิมของท้องถิ่นและความนิยมในการใช้งานอุปกรณ์ทำการเกษตรและเรือที่ทำจากไม้ลดลงในปัจจุบันอาจส่งผลต่ออาชีพช่างไม้

อย่างไรก็ดีปัจจุบันคนในชุมชนตลาดเก่าย่านหัวตะเข้ตระหนักและให้ความสำคัญกับความเป็นชุมชนตลาดเก่าที่ได้รับการพัฒนาและฟื้นฟูจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและการเป็นตลาดเก่าขนาดเล็กที่พยายามพึ่งพาตัวเองที่มีความเรียบง่าย โดยการนำจุดเด่นของการอยู่ร่วมกัน และวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ของผู้คนในย่านนี้มาผสมผสานกับอาชีพแบบดั้งเดิมที่ยังคงอยู่ในปัจจุบันจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ควรได้รับการศึกษาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของพื้นที่ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญทางวัฒนธรรมให้กับผู้คนภายในและภายนอกพื้นที่ผ่านการทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดเก่าย่านหัวตะเข้
2. เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามคุณค่าของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเอกสารความรู้ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเส้นทางวัฒนธรรม คุณค่าทางวัฒนธรรมและการประเมินความสำคัญทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ผู้อื่นและย้อนกลับมามองตัวเองอย่าง เข้าใจในสรรพสิ่งของโลกที่ไม่สามารถแยกตัวออกจากกันได้ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งมีองค์ประกอบ อาทิ ร่องรอย

Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมท้องถิ่น ศิลปะหัตถกรรม พิธีกรรมทางศาสนา อาหารประเพณี เป็นต้น (จุฑาภรณ์ ทองเพ็ง, 2561) ได้นำมาใช้เป็นแนวทางการกำหนดองค์ประกอบของคุณค่าทางวัฒนธรรมของตลาดเก่าหัวตะเข้

แนวทางการสร้างเส้นทางเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเส้นทางวัฒนธรรมมีส่วนช่วยส่งเสริมประการณ์ที่ดีให้กับผู้มาเยือนผ่านการเล่าเรื่องที่ดี ทุกเส้นทางวัฒนธรรมมีความต่างกันทั้งเรื่องราว สถานที่ และผู้คน ดังนั้นควรมีการวางแผนอย่างระมัดระวัง เส้นทางเรียนรู้ด้วยตนเองจึงนำผู้ชมไปสู่การเลือกจุดแวะชมด้วยตนเอง และอธิบายรายละเอียดโดยไม่มีผู้นำชม เส้นทางวัฒนธรรมที่ดีควรดึงความสนใจ สร้างความสนุกและสนองตอบความต้องการผู้ชม สื่อจึงมีบทบาทสำคัญสำหรับการสร้างเส้นทางเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยสื่อแต่ละชนิดมีประโยชน์ต่างกันสามารถใช้ผสานกันได้ทั้งสื่อเคลื่อนที่ได้และที่ติดตั้งตายตัว เช่น ป้าย แท่นอธิบาย ใบปลิว สื่อเสียง โทรศัพท์ แอพพลิเคชั่น ปฏิมากรรม การเลือกเส้นทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมเป็นอีกปัจจัยที่ควรพิจารณา ซึ่งเส้นทางมีทั้ง 1) เส้นทางกำหนดตายตัว เหมาะกับสถานที่ที่มีทางเข้า – ทางออก จุดเดียว เส้นทางวงรอบ ช่วยจัดการลำดับและความหนาแน่นของผู้มาเยือนได้ 2) เส้นทางอิสระ เหมาะกับการเลือกเส้นทางเนื้อหาและจำนวนสถานที่ตามความสนใจ เส้นทางลักษณะนี้มักใช้กับพื้นที่เปิดกลางแจ้งและเส้นทางขับรถ 3) เส้นทางผสม นำทั้งสองรูปแบบก่อนหน้ามาใช้ โดยการนำเสนอส่วนที่สำคัญและเสนอแนะ ส่วนทางเลือกไว้ในเส้นทางอาจมีเส้นทางเริ่มและจบตายตัว และส่วนเสนอทางเลือกอยู่ระหว่างเส้นทางภายใน (Failte Ireland, 2561)

คุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นการรวบรวมคุณลักษณะที่มีคุณภาพ ศักยภาพ ของสถานที่แห่งนั้น ประกอบด้วยคุณค่า 5 ด้านดังนี้ (ICOMOS Australia, 2561) 1) คุณค่าด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic Value) เป็นคุณลักษณะที่มีความดึงดูดใจ แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ มีความโดดเด่นในบริเวณที่ตั้งและแรงบันดาลใจต่อความรู้สึก สัมผัสได้ด้วยการมองเห็นหรือร่วมกับสัมผัสด้านอื่น 2) คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ (Historic Value) เป็นทุกแง่มุมทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวเนื่องกับ บุคคลหรือกลุ่มคน ช่วงเวลา เหตุการณ์ ความสำเร็จของการสร้างสรรค์ ที่มีความสำคัญต่อพื้นที่หรือสถานที่นั้น จึงมักเป็นรากฐานของคุณค่าด้านอื่น 3) คุณค่าด้านวิทยาการ (Scientific Value) เป็นการเปิดเผยให้เห็นถึงแง่มุมในอดีตที่เป็นข้อมูลและเนื้อหาสาระที่สำคัญ เปิดเผยข้อมูลใหม่ที่มีปริมาณมากพอ หรือ เปิดเผยความเข้าใจใหม่ ซึ่งไม่มีอยู่ในแหล่งอื่น 4) คุณค่าด้านสังคม (Social Value) เป็นความผูกพันอย่างยิ่งกับชุมชนหรือกลุ่มทางวัฒนธรรมหนึ่งโดยเฉพาะ ในเรื่องของความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนและการให้ความสำคัญของคนในชุมชนนั้นมีมาอย่างยาวนาน 5) คุณค่าด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Value) เป็นคุณค่าที่จับต้องไม่ได้ หรือ ความหมายที่ฝังอยู่ในสถานที่นั้น มีความสำคัญในเชิงอัตลักษณ์ด้านจิตใจ ความรู้ ศิลปกรรม ความเชื่อและธรรมเนียมปฏิบัติดั้งเดิม

การประเมินความสำคัญทางวัฒนธรรม

Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

ประกอบด้วยขั้นตอน 1) การวิเคราะห์หลักฐาน คือ การรวบรวมหลักฐานได้จากการสำรวจทางกายภาพของสถานที่การค้นคว้าวิจัย การขอคำปรึกษา เพื่ออธิบายถึงคุณสมบัติหรือคุณลักษณะของสถานที่หรือองค์ประกอบของสถานที่ 2) การประเมินคุณสมบัติ คือ การเปรียบเทียบคุณสมบัติหรือคุณลักษณะกับบรรทัดฐานที่ตั้งไว้ บรรทัดฐานที่กำหนดขึ้นอาจใช้คุณค่าทั้งหมด ซึ่งสถานที่ที่มีความสำคัญอาจมีคุณค่าเพียงด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านก็ได้ และ 3) การอภิปรายความสำคัญทางวัฒนธรรม คือ ข้อสรุปที่ถูกกลั่นกรองและกระชับเกี่ยวกับสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติโดยทั่วไปในการอภิปรายความสำคัญนั้นดำเนินการตามการประเมินคุณค่าในแต่ละด้าน (ICOMOS Australia, 2561)

งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาคารและกิจกรรมของตลาดหัวตะเข้ (วีรดา สุขเจริญมิตร และกฤตพร ห้าวเจริญ, 2561) มุ่งศึกษาความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาคารและกิจกรรมของตลาดหัวตะเข้ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลได้แก่ เอกสาร การสำรวจ และการสัมภาษณ์เป็นหลัก ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนของย่านหัวตะเข้นั้นเกิดจากปัจจัยทางกายภาพเป็นหลัก และชี้ให้เห็นถึง 3 ยุคของการเปลี่ยนประกอบด้วย ยุคเริ่มต้นการค้า ยุครุ่งเรืองทางการค้า และ ยุคซบเซาและฟื้นฟูทางการค้า ในยุครุ่งเรืองมีการปรับปรุงอาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด ขณะที่ยุคซบเซาไม่ได้มีการพัฒนารูปแบบอาคาร เนื่องจากการดูแลรักษาไม้ทำได้ยาก และต้นทุนวัสดุมีราคาสูงขึ้น

งานวิจัยการเก็บข้อมูลแบบพื้นถิ่นของเรือนแถวไม้สองชั้นเลขที่ 162 บริเวณชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ (ปริญญา ชูแก้ว และณธทัย จันเสน, 2561) เป็นงานวิจัยที่สำรวจและประเมินคุณค่าความสำคัญด้านประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมของอาคาร ในการที่จะหาแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาอาคาร เพื่อรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมของตลาดเก่าหัวตะเข้เอาไว้ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสำรวจและบันทึกทางสถาปัตยกรรมด้วยการเขียนแบบ จากการวิจัยสรุปผลได้ว่า คุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อตลาดเก่าหัวตะเข้สามารถใช้เป็นสถานที่ศึกษาเทคนิควิธีการก่อสร้าง การเรียนรู้การเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอย การปรับปรุงฟื้นฟู รวมถึงการเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่สามารถทำให้เกิดรายได้

งานวิจัยด้านแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ ตลาดหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร (ณัฐ นาคสวัสดิ์ และดวงดาว โยชิดะ, 2560) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดหัวตะเข้ เพื่อศึกษาทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวตลาดหัวตะเข้ และเพื่อเปรียบเทียบการรับรู้อัตลักษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวของตลาดหัวตะเข้ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่ออัตลักษณ์ของหัวตะเข้ประกอบด้วยด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

และด้านวิถีชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่การรับรู้ที่มีต่ออัตลักษณ์ด้านวิถีชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 การศึกษาเอกสารเพื่อทำความเข้าใจองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับ คุณค่าทางวัฒนธรรม การประเมินความสำคัญทางวัฒนธรรม เส้นทางวัฒนธรรม องค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจกับประวัติความเป็นมา ทรัพยากรทางวัฒนธรรม รูปแบบอาคาร กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานที่และปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมา รวมทั้งการท่องเที่ยวที่มีผู้ทำไว้แล้วของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้

1.2 การสำรวจสภาพปัจจุบันของชุมชนหัวตะเข้ ด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จดบันทึก ถ่ายภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม รูปแบบสิ่งปลูกสร้าง บริเวณพื้นที่ใกล้เคียง การประกอบอาชีพ การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้คนและเส้นทางในพื้นที่ย่านตลาดเก่าหัวตะเข้ เพื่อทำความเข้าใจลักษณะกายภาพและการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ในปัจจุบัน รวมทั้งผลการสำรวจที่ได้นำไปใช้ร่วมกับผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้อของแบบสัมภาษณ์

1.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับ “ประวัติความเป็นมาของบุคคลและเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงกับสถานที่” “ความแตกต่างระหว่างวิถีชีวิตอดีตกับปัจจุบัน” “รูปแบบและการใช้สอยอาคารบ้านเรือน” “สถานที่ในชุมชนที่ผูกพันกับคนหัวตะเข้” เพื่อทำความเข้าใจความร่วมสมัยของทรัพยากรทางวัฒนธรรม ซึ่งคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลควรมีความผูกพันกับชุมชน หรือ สถานที่ การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการเริ่มต้นไปที่ผู้นำชุมชนตามธรรมชาติก่อนและขอคำแนะนำต่อไปยังบุคคลที่เป็นผู้ดูแลหรือมีความเกี่ยวข้องกับกิจการต่อไป ประกอบด้วยผู้นำชุมชนตามธรรมชาติ ผู้ดูแลสถานที่เจ้าของและทายาทของกิจการ ทั้งหมด 7 คน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ข้อมูลจากเอกสาร การสำรวจสภาพปัจจุบันของพื้นที่ และการสัมภาษณ์ นำมาเทียบเคียงเพื่อวิเคราะห์ผล ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากการสำรวจพื้นที่ได้ทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ด้วยวิธี “การวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Component Analysis)” (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2561) เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การสำรวจสภาพปัจจุบันและการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้

2.2 ขั้นตอนต่อไปคือการกำหนดคุณสมบัติของคุณค่าทางวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนหัวตะเข้ จากการทบทวนแนวทางของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคู่ไปกับงานวิจัยที่ทำไว้

Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

ก่อนหน้า จึงได้คุณสมบัติที่ใช้กับทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนหัวตะเข้ประกอบด้วย 1) คุณค่าด้านสุนทรียภาพ คือ สถานที่ที่ตั้งติดริมน้ำและมีทัศนียภาพ ด้านสถาปัตยกรรมรวมทั้งการใช้สอยอาคารบ้านเรือน ที่ยังคงสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ 2) คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ คือ สถานที่มีความเกี่ยวเนื่องกับบุคคล หรือเหตุการณ์ หรือ ความสำเร็จที่ยังหลงเหลือร่องรอย มีความสำคัญและความเชื่อมโยงกับชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ 3) คุณค่าด้านวิทยาการ คือ การเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องราวในอดีตที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับความหายากคุณภาพ การเป็นตัวแทนของความรู้ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจความเป็นมาของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ 4) คุณค่าด้านสังคม คือ สถานที่ที่มีความสำคัญต่ออัตลักษณ์หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความหมายของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้มาอย่างยาวนานและ 5) คุณค่าด้านจิตวิญญาณ คือ สถานที่ที่มีความเชื่อมโยงกับประเพณี การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจในเรื่องของความเชื่อความศรัทธาของคนในชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้และลำดับถัดไปได้ทำการประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรม โดยการนำองค์ประกอบของทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาเปรียบเทียบกับคุณสมบัติของคุณค่าทางวัฒนธรรมทั้งห้าด้าน

2.3 ขั้นตอนสุดท้ายคือการนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าแต่ละด้านมาใช้เป็นแนวทางการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบนแผนที่ใช้งานเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วย พื้นที่ ที่ตั้งเส้นทางและเรื่องราวที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ เพื่อทำความเข้าใจก่อน หรือ ระหว่างมาเยี่ยมชุมชนหัวตะเข้ด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาและประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดเก่าย่านหัวตะเข้ พบว่าองค์ประกอบของทรัพยากรทางวัฒนธรรมสามารถแบ่งได้สามกลุ่ม คือ สถานที่ประกอบอาชีพ ได้แก่ พื้นที่ตลาดเก่า โรงกลึง (ไพบูลย์การช่าง) ร้านขนมสายบัวแดง (โกวจันทร์) ร้านขนมเปี๊ยะ (อึ้งกิมเฮง) อาคารบ้านเรือน ได้แก่ อาคารบริเวณตลาดเก่า เรือนไม้ริมคลองฝั่งเหนือ เรือนไม้ริมคลองฝั่งใต้ บ้านไทยสามัคคี บ้านเลขที่ 162 และศาสนสถาน ได้แก่ โรงเจฮะเฮงตั้ว (เซียนแป๊ะโค้ว) (ดูแผนภาพที่ 1)

Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

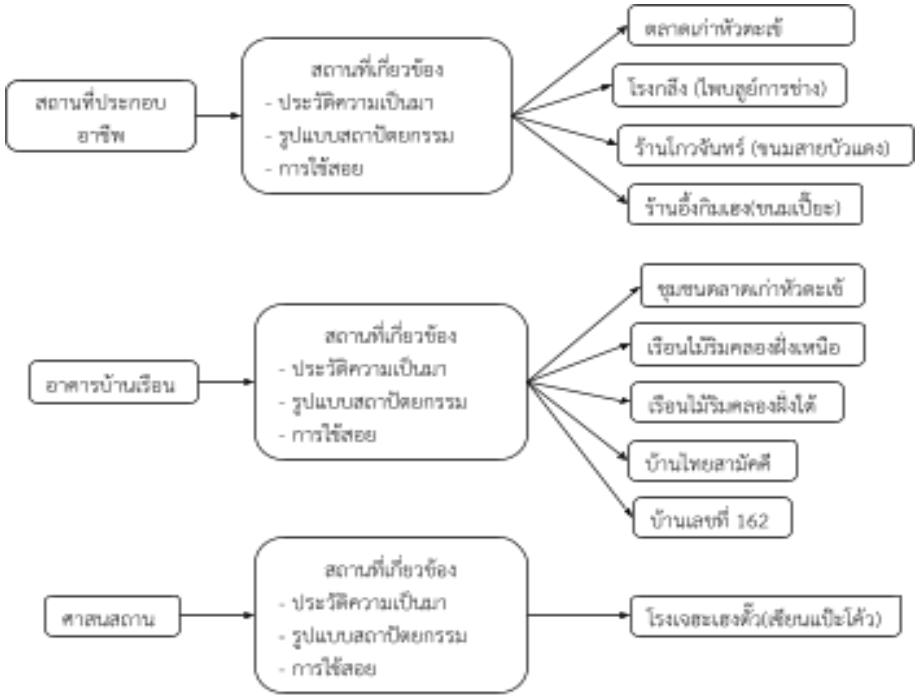

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้

จากการเปรียบเทียบทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้กับคุณสมบัติของคุณค่าทางวัฒนธรรม (ดูแผนภาพที่ 2) ผลการประเมินพบว่า ตลาดเก่าหัวตะเข้มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ สุนทรียภาพ วิทยาการ และสังคม เนื่องจากเป็นชุมชนตลาดเก่าที่มีมาตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 อีกทั้งที่ดินผืนนี้ยังได้ถูกบริจาคมาจาก หลวงพรตและ ท่านเลี่ยม เพื่อให้สร้างตลาดเก่าชุมชนหัวตะเข้ขึ้นมา ซึ่งตลาดชุมชนเก่าแห่งนี้เป็นชุมชนด้านการค้าขายที่มีอายุมากว่า100 ปี และมีการใช้สอยต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ตลาดเก่าหัวตะเข้ได้แสดงให้เห็นถึง การตั้งถิ่นฐานและสร้างอาคารบ้านเรือนติดกับริมน้ำ อีกทั้งยังมีรูปแบบการสร้างอาคารบ้านเรือน ชั้นเดียวพร้อมชั้นลอย สร้างด้วยไม้เป็นหลัก เป็นลักษณะเดียวกันทั้งย่านและสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาของช่างฝีมืองานไม้ในการสร้างบ้านเรือนและทำอุปกรณ์การเกษตร ซึ่งนำมาปรับปรุงต่อยอดเรื่อยมา จนนำมาสู่การสร้างเครื่องเรือนและกรอบรูปและภูมิปัญญาการทำขนมได้นำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาพัฒนากลายเป็นสูตร กรรมวิธีการผลิตที่ตกทอดมาสู่รุ่นปัจจุบัน รวมทั้งผู้คนในชุมชนตลาดเก่าย่านหัวตะเข้ยังคงสืบทอดและรักษาประเพณีเดิมของชุมชนไว้ ทั้งการตักบาตรพระร้อยทางเรือ งานแต่งงาน เป็นต้น

กลุ่มอาคารบ้านเรือนริมคลองของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้นั้น มีคุณค่าด้านสุนทรียภาพ เพราะอาคารเรือนไม้เหล่านี้มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่สะท้อนเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ตั้งแต่อดีตที่ผูกพันกับสายน้ำผ่านการสร้างที่อยู่อาศัย โดยบ้านเรือนมีโครงสร้างเป็นไม้ เน้นการระบายอากาศ ด้านล่าง

Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

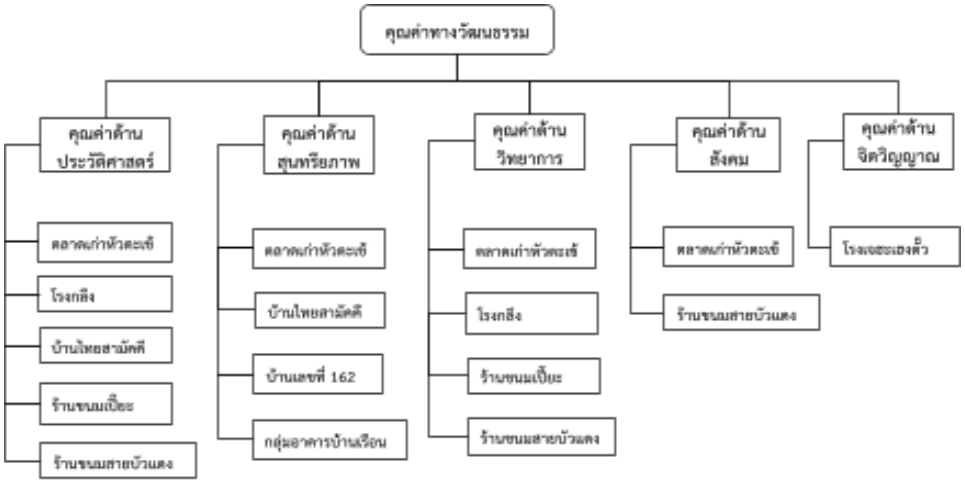

แผนภาพที่ 2 คุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้

เป็นลานมีท่าน้ำหรือท่าเรือ ซึ่งยังคงพบเห็นได้ในปัจจุบัน โรงกลึงมีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์และวิทยาการ เพราะเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตการทำเกษตรกรรมของผู้คนในชุมชน และแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความชำนาญในการสร้างเครื่องมือการทำเกษตรกรรมซึ่งผูกพันกับผู้คนมาตั้งแต่อดีต โรงกลึงแห่งนี้ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อรองรับกับความต้องการในชุมชนกว่า 40 ปี และยังคงสืบต่อความรู้และความชำนาญในการทำและซ่อมเครื่องมือทำการเกษตรมาสู่ทายาทปัจจุบัน

บ้านไทยสามัคคีมีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์และสุนทรียภาพ เพราะเป็นอาคารเรือนไม้หลังแรกที่ถูกสร้างขึ้นในชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ อาคารแห่งนี้มีอายุกว่า 100 ปี เคยเป็นร้านเครื่องเขียนแห่งแรกของย่าน และเป็นสถานที่ที่อยู่คู่กับตลาดเก่าแห่งนี้มาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งที่ตั้งและรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารมีความโดดเด่น มีความกลมกลืนของส่วนประกอบด้านหน้าและส่วนของโครงสร้างได้ใช้วัสดุที่ทำจากไม้สักเป็นหลัก บ้านเลขที่162 มีคุณค่าด้านสุนทรียภาพเนื่องจากอาคารยังคงรูปแบบโครงสร้างดั้งเดิมไว้และยังคงใช้งานมาต่อเนื่อง แม้ปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนการใช้สอย อาคารหลังนี้เป็นบ้านไม้ตั้งอยู่มริมคลองประเวศบุรีรมย์ ซึ่งเดิมด้านบนเป็นที่อยู่อาศัย ส่วนด้านล่างเป็นร้านขายของชำมากว่า 30 ปี จนได้รับการปรับเปลี่ยนการใช้สอยกลายเป็นที่พักแบบประหยัดและขายเครื่องดื่มให้กับนักท่องเที่ยว ร้านขนมเปี๊ยะมีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์และวิทยาการ เพราะเป็นสถานที่อยู่คู่กับตลาดเก่าหัวตะเข้ และเป็นแหล่งความรู้การทำขนมเปี๊ยะแบบดั้งเดิม ร้านขนมแห่งนี้ก่อตั้งมากว่า 50 ปี และยังคงสืบทอดสูตร วิธีการทำขนมเปี๊ยะและขนมใบไม้ ด้วยกำลังคนแบบดั้งเดิมโดยปราศจากเครื่องจักรแบบอุตสาหกรรม ตั้งแต่เริ่มต้นกิจการจนถึงทายาทรุ่นปัจจุบัน

ร้านขนมสายบัวแดงมีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ สังคมและวิทยาการ เพราะสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนกับสายน้ำ และภูมิปัญญาของชุมชน ผ่านวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำขนม ซึ่งมีการส่งต่อเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ร้านขนมสายบัวแดงนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสมบูรณ์ของลำคลองที่เต็มไปด้วยบัวแดง

Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

จำนวนมากสามารถนำมาประยุกต์เป็นวัตถุดิบในการทำขนมจนกลายเป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นอยู่คู่กับตลาดเก่าหัวตะเข้มากว่า 100 ปี และเป็นแหล่งเรียนรู้กรรมวิธีดั้งเดิมของการนำสายบัวแดงมาทำเป็นขนมของชุมชน

โรงเจฮะเฮงตั๊วมีคุณค่าด้านจิตวิญญาณ เพราะเป็นสถานที่ที่มีความหมายทางจิตวิญญาณและจัดพิธีกรรมตามเทศกาล โรงเจแห่งนี้เชื่อมโยงกับความเชื่อของคนในชุมชนและจากภายนอกต่อองค์เซียนแป๊ะโค้ว ซึ่งท่านได้ปฏิบัติธรรมนั่งสมาธิจนเสียชีวิต จึงกลายเป็นความเลื่อมใส และศรัทธาในการบำเพ็ญเพียร รวมทั้งเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมงานลอยกระทงเจในเทศกาลถือศีลกินผักของชุมชนที่เชื่อว่าช่วยให้สุขภาพแข็งแรง

ผลการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามคุณค่าของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ แสดงให้เห็นว่า

1. การกำหนดขอบเขตของเส้นทางท่องเที่ยวได้นำการสำรวจสภาพพื้นที่ปัจจุบันมาเป็นแนวทางการกำหนดอาณาบริเวณบนแผนที่ ซึ่งครอบคลุมสองฝากคลองประเวศบุรีรมย์ติดกับคลองหัวตะเข้ โดยทางด้านทิศเหนือเป็นที่ตั้งของกลุ่มอาคารเรือนไม้ห้องแถวซึ่งถูกใช้เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพดั้งเดิม รวมทั้งบางส่วนถูกดัดแปลงการใช้สอยเพื่อการท่องเที่ยว ขณะที่ด้านทิศใต้เป็นที่ตั้งของกลุ่มอาคารเรือนไม้ที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยศาสนสถาน อาคารร้านค้า และสถานที่จอดรถ

2. การกำหนดเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยวบนแผนที่ ได้พิจารณาลักษณะทางกายภาพของการเข้า-ออกชุมชนหัวตะเข้ และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยการพิจารณาเลือกใช้เส้นทางท่องเที่ยวแบบเข้าออกทางเดียว

ภาพที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวตลาดเก่าหัวตะเข้

Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

จากถนนอ่อนนุช-ลาดกระบังเป็นถนนหลักมายังชุมชนตลาดเก่า ซึ่งสามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 8 แห่งได้ตามลำดับดังนี้ (ดูภาพที่ 1) การเริ่มต้นของเส้นทางจากซอยลาดกระบัง 17 หรือ จุดเริ่มต้นที่ลานจอดรถทางทิศใต้ของชุมชน โดยเรียงลำดับจาก 1) โรงเจ 2) ร้านขนมเปี๊ยะ 3) กลุ่มเรือนไม้ริมคลองฝั่งใต้ 4) กลุ่มเรือนไม้ริมคลองฝั่งเหนือ 5) บ้านไทยสามัคคี 6) โรงกลึง 7) ร้านขนมสายบัวแดงและไปสิ้นสุดที่ 8) บ้านเลขที่ 162 ซึ่งการจัดเรียงลำดับที่ตั้งของสถานที่ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนไปในทิศทางเดียวกันและย้อนกลับมาออกทางเดิม

3. การเลือกเรื่องราวเพื่อสื่อความหมายในเส้นทางท่องเที่ยว โดยการนำผลการประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรมของแต่ละสถานที่มาเป็นแนวทางในการพัฒนาเรื่องเล่า เช่น การนำคุณค่าทางสุนทรียภาพที่อธิบายถึงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและการใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นนำมาใช้เป็นเรื่องเล่าสำหรับบ้านไทยสามัคคีและบ้านเลขที่ 162 การนำคุณค่าทางจิตวิญญาณที่เปิดเผยให้เห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธา และความเลื่อมใสที่มีต่อความเพียรขององค์เซียนแป๊ะโค้วมาเป็นเรื่องเล่าให้กับโรงเจ การนำคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ และวิทยาการที่ชี้ให้เห็นถึงกรรมวิธีการผลิตและการสืบทอดกิจการร้านขนมจากรุ่นสู่รุ่นถึงปัจจุบันจนกลายเป็นสัญลักษณ์ของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้มาเล่าเรื่องราวของร้านขนมเปี๊ยะ รวมทั้งการนำคุณค่าทางสังคม และวิทยาการ ที่แสดงถึงภูมิปัญญาในการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ตามธรรมชาติในชุมชนมาใช้เป็นส่วนประกอบทำขนม และวิธีการผลิตแบบดั้งเดิม มาเป็นเรื่องเล่าให้กับร้านขนมสายบัวแดง

อภิปรายผล

จากการศึกษาทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ ได้นำแนวทางการกำหนดคุณค่าและประเมินความสำคัญทางวัฒนธรรมของ ICOMOS Australia (2561) มาปรับใช้ ซึ่งผลการกำหนดคุณสมบัติของคุณค่าเป็นไปตามหลักการดังกล่าว และแสดงให้เห็นว่าแม้องค์ประกอบของทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าเพียงด้านเดียวสามารถมีความสำคัญทางวัฒนธรรมได้ ดังปรากฏกับ โรงเจฮะเฮงตั๊วที่มีคุณค่าด้านจิตวิญญาณเพียงด้านเดียว แต่ได้รับการกล่าวถึงจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไปในทางเดียวกันทั้งความเชื่อ เรื่องเล่าเหนือธรรมชาติ และความหมายทางจิตวิญญาณของผู้คนในชุมชนที่ผูกพันกับโรงเจมาอย่างยาวนาน รวมทั้งผลการประเมินบ้านไทยสามัคคีนั้นประกอบด้วยคุณค่าด้านสุนทรียภาพ และประวัติศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปริญญา ชูแก้ว และ ณธทัย จันเสน (2561) ที่ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ของเรือนแถวไม้สองชั้นในตลาดเก่าหัวตะเข้ ทั้งด้านวิธีการก่อสร้างและการใช้สอย แต่อย่างไรก็ดี สำหรับการประเมินคุณค่าของบ้านเลขที่ 162 ต่างออกไป ในงานวิจัยนี้ได้พิจารณาแล้วว่าบ้านเลขที่ 162 มีคุณค่าด้านสุนทรียภาพเพียงด้านเดียว เพราะองค์ประกอบทางกายภาพหรือที่จับต้องได้เท่านั้นที่มีความโดดเด่นเป็นไปตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในขั้นตอนการทำวิจัย ขณะที่องค์ประกอบทางประวัติศาสตร์ของบ้านเลขที่

Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

162 ไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์หรือบุคคลที่เชื่อมโยงกับตลาดเก่าหัวตะเข้ได้

แม้องค์ประกอบของทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้นไม่อาจมีคุณค่าในระดับชาติ แต่งานวิจัยนี้ได้ดำเนินการกำหนดคุณสมบัติของคุณค่าในแต่ละด้านให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นซึ่งเป็นไปตามหลักการที่ 1 ของกฎบัตรการท่องเที่ยวระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ICOMOS, 2561) กล่าวถึงมรดกวัฒนธรรมมีระดับความสำคัญแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ หรือ ระดับท้องถิ่น การสื่อความหมายต้องนำเสนอความแตกต่างของระดับความสำคัญให้แก่ทั้งคนในท้องถิ่นและผู้มาเยือนด้วยสื่อที่เหมาะสม ซึ่งงานวิจัยนี้ได้นำผลการประเมินคุณค่าความสำคัญของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้มาสร้างเครื่องมือสื่อความหมายด้วยแผนที่ใช้งานเฉพาะ (Google My Maps) ที่สมาชิกในชุมชนสามารถสร้างขึ้นได้เองและส่งออกผ่านสื่อสังคมให้ผู้มาเยือนทำความเข้าใจก่อนและระหว่างการมาเที่ยวชมชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ได้ด้วยตนเอง

สำหรับการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อนำไปสร้างบนแผนที่ใช้งานเฉพาะนี้ไม่ได้พิจารณาจากปริมาณของคุณค่าหรือเรียงลำดับตามความสำคัญทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสถานที่นั้น แต่ได้นำแนวทางการสร้างเส้นทางเรียนรู้ด้วยตนเองของ Failte Ireland (2561) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้มีลักษณะคล้ายกับประเภท “เส้นทางกำหนดตายตัว” ที่กล่าวว่าเส้นทางลักษณะนี้เหมาะกับสถานที่ที่มีทางเข้า-ทางออกจุดเดียว จึงเลือกประเภทเส้นทางดังกล่าวมาใช้กับแผนที่ใช้งานเฉพาะนี้

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้ ซึ่งส่งผลให้ความรอบด้านของข้อมูล และความสัมพันธ์ของสถานที่ภายในชุมชนกับพื้นที่ต่อเนื่องอาจยังไม่เพียงพอ ดังนั้นการวิจัยในอนาคตหรือการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ 1) ควรศึกษาพื้นที่ทั้งในและบริเวณโดยรอบที่มีความเชื่อมโยงกับชุมชน ขณะที่แผนที่ใช้งานเฉพาะที่สร้างขึ้นเพื่อการท่องเที่ยวด้วนตนเองยังขาดการประเมินจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) ควรนำเส้นทางท่องเที่ยวไปทดลองใช้จริงและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใช้งานเพื่อนำไปปรับปรุง 3) ควรทำการศึกษาคุณค่าทางวัฒนธรรมอยู่เป็นระยะ เพราะการเปลี่ยนแปลงที่มีขึ้นกับทรัพยากรทางวัฒนธรรมในอนาคตอาจส่งผลต่อคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนได้ 4) ควรนำผลการศึกษาคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ได้กลับไปให้ผู้คนในชุมชนได้ร่วมตรวจสอบ และให้ผู้ที่มาเยือนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อคุณค่าในแต่ละด้านด้วย และ 5) อาจนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและสร้างเครื่องมือสื่อความหมายอื่นได้ทั้งในแหล่งหรือนอกแหล่ง เพื่อส่งเสริมความเข้าใจทั้งคนในชุมชนและผู้มาเยือนให้ตระหนักถึงวัฒนธรรมที่มีความสำคัญของชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้

Received: February 9, 2021, Revised: April 16, 2021, Accepted: April 21, 2021

เอกสารอ้างอิง

จุฑาภรณ์ ทองเพ็ง. (2561). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดโสธรวรารามวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา*. สืบค้นเมื่อ 7กันยายน 2561, จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/52930216/chapter4.pdf.

ณัฐ นาคสวัสดิ์ และ ดวงดาว โยชิดะ. (2560). *แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ตลาดหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.* มหาวิทยาลัยรังสิต: [ม.ป.ท.].

ปริญญา ชูแก้ว และ ณธทัย จันเสน. (2561) *การเก็บข้อมูลแบบพื้นถิ่นของเรือนแถวไม้สองชั้นเลขที่162บริเวณชุมชนตลาดเก่าหัวตะเข้.* สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2561. จาก http://dric.nrct. go.th/Search/ShowFulltext/2/279617/corporate/documents/about-us/campuses/ grounds-conservation-plan.pdf.

วีรดา สุขเจริญมิตร และ กฤตพร ห้าวเจริญ. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาคารและกิจกรรมของตลาดหัวตะเข้ กรุงเทพมหานคร.* สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2561. จาก https://tci-thaijo.org/index. php/archkmitl/article/view/47441/39328.

เอื้อมพร หลินเจริญ. (2561).*เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2561. จาก https://edu.msu.ac.th/jem/home/journal_file/240.pdf?fbclid=IwAR11ccrA26r3E034qFRsN0 - g2 1 CU-_RVYYPZNnoRXjLAPieGDlfZMYOkcVo.

ICOMOS Australia. (2018). *The Burra Charter for Places of Cultural Significance.* สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2561. จาก https://australia.icomos.org/wp-content/uploads /Practice-Note_Understanding-and-assessing-cultural-significance.pdf.

ICOMOS. (2018). *กฎบัตรระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2561. จาก https://www.icomosthai.org/charters/tourism.pdf

Ireland, F. (2018). *Ireland's Ancient East, A Toolkit for Storytelling Interpretation, How to help visitors experience your story*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2561. จาก http://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/Irelands%20Ancient%20East/Storytelling-Interpretation-How-to-Help-Visitors-Experience-Your-Story.pdf.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2564
Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

นวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา

เพ็ญพักร์ศิณา วิเชียรวรรณ
โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Email: noo_n@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อได้แนวคิดในการจัดทำนวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามแก่ผู้ใช้บริการ เพื่อศึกษาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานพักเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ จากการศึกษาวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานพักเพื่อส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสมมากที่สุดคือ ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. ผู้บริหารหรือผู้แทนที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพ เพื่อศึกษากระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานเพื่อส่งเสริมสุขภาพ 2. ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ เพื่อได้แนวคิดในการจัดทำนวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ควรเพิ่มกระบวนการการประเมินผลกระทบ (Impact) ประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพ จากความพึงพอใจของลูกค้าหรือข้อร้องเรียนของลูกค้า เพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจ และยังเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ถึงแม้จะมีปัจจัยภายนอกมากระทบจะไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิผลการให้บริการของพนักงาน

คำสำคัญ: การฝึกอบรมและพัฒนา, ประสิทธิผลการให้บริการ, เขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา

Journal of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University Vol.4 No.1 January – June 2021
Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

Innovative Training Process and Improving Service Effectiveness for Staff of Promoting Health Accommodation in Lanna Civilization Area

Penpaksina Wicheanwan
School of Tourism and Hospitality Management, Suan Dusit University
Email: noo_n@hotmail.com

Abstract

This research primarily aimed to create an idea for innovative training processes and improving the effectiveness of the staff service of promoting health accommodation. This study was conducted using mixed methods approach in which quantitative research was conducted using questionnaires for service users to study the service effectiveness of the staff by analyzing the data by mean, standard deviation, t-test and F-test. The study found that the effectiveness of staffing services is most appropriate was a reliability or reliability. Qualitative data were collected by in-depth interviews and using content analysis. The key contributors in the qualitative research were divided into 2 groups: 1. management or representative for promoting health accommodation to study the training process and improve the service effectiveness of staff; 2. qualified persons and academic experts to create innovative training processes and improve service quality. The results found that the impact assessment process should be increased for continuous improvement of service quality, in order to build credibility or trust and also to meet the needs of users so that the service quality would not changed despite varying external environment.

Keywords: Training and development, Service effectiveness, Lanna Civilization Area

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

บทนำ

ธุรกิจที่พักแรมถือเป็นธุรกิจบริการที่มีการใช้แนวคิดเกี่ยวกับการบริการไปสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้ปัจจัยด้านการบริการนั้นจะสร้างความแตกต่างให้ธุรกิจที่พักแรมต่างไปจากธุรกิจประเภทอื่น ๆ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ส่งมอบการบริการ คือ ทรัพยากรมนุษย์ (สิทธิชัย ศรีเจริญประมง และคณะ, 2560) โดยที่ทรัพยากรมนุษย์ หรือพนักงานที่ผู้ส่งมอบการบริการในธุรกิจที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพมีคุณค่าและสร้างเอกลักษณ์การบริการ เพื่อเป็นการนำเสนอมุมมองที่แปลกใหม่ไปสู่ลูกค้า รวมทั้งยังเป็นการสร้างความแตกต่างที่เป็นจุดแข็งของธุรกิจที่พักแรมให้แตกต่างไปจากธุรกิจประเภทอื่น โดยการนำความคิด แนวทางการดำเนินงาน กระบวนการ หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า อีกทั้งยังเป็นการยกระดับประสิทธิภาพเพิ่มประสิทธิผลของการบริการและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจที่พักแรม ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ว่า นวัตกรรมการบริการ (ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์, 2559) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับโนแลน (Nolan, 2002) ที่ระบุว่า การยกระดับประสิทธิภาพเพิ่มประสิทธิผลของการบริการและสร้างมูลค่าโดยการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจที่พักแรมเป็นประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาศึกษาเพิ่มเติม เนื่องจากธุรกิจที่พักแรมเป็นธุรกิจบริการที่มีความละเอียดอ่อนและเฉพาะเจาะจง จะต้องใช้ความสามารถ ความเฉลียวฉลาด และความรับผิดชอบเฉพาะตัวของพนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพ กล่าวคือ พนักงานที่ปฏิบัติงานธุรกิจที่พักแรมจำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษที่ต่างจากธุรกิจอื่น ๆ เช่น การมีจิตสำนึกในงานบริการ ความอดทน การใส่ใจลูกค้า เป็นต้น รวมถึงความรู้และทักษะเฉพาะในงานบริการของธุรกิจโรงแรม (กรองทอง คานภู, 2558) ซึ่งความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อการดำเนินงานของธุรกิจที่พักแรมมีความสอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และการกำหนดคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement: MRA on Tourism Professional) ในสาขาวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยทำให้ทักษะสมรรถนะวิชาชีพในตำแหน่งงานของทรัพยากรมนุษย์ด้านธุรกิจโรงแรมกลายเป็นปัจจัยพื้นฐาน หนึ่งที่จำเป็นในการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้พนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพด้วยแนวทางที่เป็นมาตรฐานที่ภาคธุรกิจที่พักแรมยอมรับ และมีสมรรถนะ ตรงตามมาตรฐานวิชาชีพจึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมและกระบวนการการฝึกอบรมและพัฒนาพนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพในธุรกิจที่พักแรม รวมทั้งมีปัจจัยในการดำเนินธุรกิจในด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไป เพื่อให้การดำเนินงานของธุรกิจที่พักแรมประสบผลสำเร็จ (อลงกรณ์ มีสุทธา และ สมิต สัชฌุกร, 2552) ซึ่งในประเด็นของธุรกิจที่พักแรมดังกล่าวข้างต้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีการกำหนดที่พักแรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา เนื่องจากเป็นธุรกิจที่พักแรมเพื่อสุขภาพเป็นหนึ่งในธุรกิจที่สนับสนุนกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรม

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

ท่องเที่ยวที่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มการเติบโตได้ดีอย่างมากเมื่อเทียบกับภาคอื่น รวมทั้งยังเป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยมทั้งจากนักท่องเที่ยวในประเทศ และต่างชาติ (สถาบันทรัพย์สินทางปัญญาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560) โดยเฉพาะเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ด้วยความโดดเด่นของวิถีชีวิตอัตลักษณ์ล้านนา รวมทั้งทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวและศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว ศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น ด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญาวิถีชีวิตล้านนา แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นต้น สามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพก่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้เป็นอย่างดี (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านการท่องเที่ยวจากภาพรวมของเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา เช่น ปัญหาด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่ยังขาดเรื่องของคุณภาพการให้บริการ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี และทักษะฝีมือแรงงานที่สำคัญในการเป็นเมืองบริการทางการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) ดังนั้นการศึกษาวิจัยเรื่องนวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาเป็นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ การเป็นเจ้าบ้านที่ดีและทักษะฝีมือแรงงานที่สำคัญในการเป็นเมืองบริการทางการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่ฯ
2. เพื่อศึกษากระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่ฯ
3. จัดทำนวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาฯประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่ฯ

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยมีดังนี้

1. เขตพื้นที่ศึกษาวิจัย ได้แก่เขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา และโรงแรมหรือที่พักที่เป็นสมาชิกสมาคมโรงแรมไทย พ.ศ. 2559 ในเขตพื้นที่ฯ ที่มีการบริการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ เช่น สปา โยคะ นั่งสมาธิ อาหารออร์แกนิก การสอนศิลปะป้องกันตัว ฟิตเนส การปีนเขา ปั่นจักรยาน การเที่ยวชมธรรมชาติ การออกกำลังกายแบบพื้นเมือง การฝึกทำอาหาร การฝึกวาดภาพ การล้างสารพิษ เป็นต้น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ฯ รวมจำนวนทั้งหมด 3,975,711 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559) กำหนด

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

กลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยถือว่ากลุ่มประชากรมีโอกาสที่จะถูกเลือกเท่า ๆ กัน

การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยดังนี้ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้แทนที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพ จังหวัดละ 10 คน รวมจำนวน 50 คน ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงาน และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ/นักวิชาการ รวมจำนวน 50 คน ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้แนวคิดในการจัดทำนวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาฯ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

การวิจัยเชิงปริมาณ ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการ 5 ด้าน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) จำนวน 25 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 6 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานจำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะทั่วไป และส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดในการจัดทำนวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาฯ จำนวน 4 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

4.1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และข้อมูลการใช้บริการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพจากที่พัก โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

4.2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) ความน่าเชื่อถือของการบริการ(Reliability) การตอบสนอง ความต้องการของผู้รับบริการ (Responsiveness) การให้ความมั่นใจ (Assurance) การเข้าใจความต้องการของผู้ใช้บริการ (Empathy) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation :S.D.) สถิติทดสอบ t-test และ F-test

4.3. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงาน เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ 1) การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมและการพัฒนา 2) การจัดทำหลักสูตร 3) การเตรียมการก่อนการฝึกอบรมและการพัฒนา 4) การดำเนินการฝึกอบรมและการพัฒนา และ 5) การประเมินผลการฝึกอบรมและการพัฒนา รวมทั้งข้อเสนอแนะ

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

เพิ่มเติมและแนวคิดในการจัดทำนวัตกรรม กระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ ความเต็มใจในการมีส่วนร่วมของลูกค้า ความสามารถในการทำงานร่วมกันของเครือข่าย ความต่อเนื่องในการปรับปรุงการให้บริการเชิงรุกและวัฒนธรรมการถ่ายทอดความรู้ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์สรุปประเด็นเนื้อหาแยกประเด็นคำตอบออกเป็นหมวดหมู่

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ

ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 329 คน คิดเป็นร้อยละ 82.25 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41-61 ปี จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 70.25 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 309คน คิดเป็นร้อยละ 77.25 รายได้ส่วนใหญ่มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 ข้อมูลการใช้บริการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่ใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพ จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 71.75

2. ผลของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถแสดงสรุปผลการวิจัยได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการ

ประสิทธิผลการให้บริการ	ผู้ใช้บริการ		
	$\overline{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ	3.81	0.732	มาก
2. ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้	4.07	0.745	มาก
3. ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว	3.79	0.737	มาก
4. ด้านการให้ความมั่นใจ	3.83	0.753	มาก
5. ด้านการเข้าใจความต้องการของผู้ใช้บริการ	3.97	0.746	มาก

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปได้ตามประเด็นในการศึกษาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่ฯ พบว่า ภาพรวมประสิทธิผลการให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\overline{\mathbf{X}}$= 3.89, S.D.= 0.742) โดยแยกเป็นรายด้าน ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{\mathbf{X}}$ = 4.07, S.D. = 0.745) ด้านการเข้าใจความต้องการของผู้ใช้บริการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{\mathbf{X}}$ = 3.97 S.D. = 0.746) ด้านการให้ความมั่นใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{\mathbf{X}}$ = 3.83, S.D. = 0.753) ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{\mathbf{X}}$ = 3.81, S.D. = 0.732) และ ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{\mathbf{X}}$= 3.79, S.D. = 0.737) ตามลำดับ

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

3. ผลของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษากระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการ สามารถวิเคราะห์สรุปประเด็นเนื้อหาแยกประเด็นคำตอบแสดงเป็นขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาฯ ได้ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมและการพัฒนาฯ มีการดำเนินงาน เช่น การวางแผนกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับคำบรรยายลักษณะงาน (job description) มีการพิจารณาความที่สอดคล้องกับความจำเป็นรายบุคคลที่แท้จริง รวมทั้งจัดทำแผนฝึกอบรมส่วนบุคคล (individual development plan) โดยการสำรวจประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ดำเนินการรวบรวมปัญหา การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา นำเอาผลการวิเคราะห์ส่งไปให้ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการ การ ประเมินว่าปัญหาต่าง ๆ สามารถแก้ไขและป้องกันได้ด้วยการฝึกอบรมและพัฒนาหรือมีวิธีการอื่น ๆ และให้นำไปดำเนินการเพื่อการวางแผนการฝึกอบรมและพัฒนาต่อไป เป็นต้น

3.2 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนาฯ มีการดำเนินงาน เช่น มีการกำหนดผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน รวมทั้งคณะทำงานวิทยากรที่ให้ความรู้ในแต่ละหลักสูตร การกำหนดเงื่อนไขและคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรมและการพัฒนา มีการกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม เช่น เนื้อหา หัวข้อ วิธีการ กิจกรรม เวลา สถานที่ งบประมาณ วิทยากร เอกสาร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการประเมินผล เป็นต้น รวมทั้งมีการกำหนดวิธีการติดตามผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

3.3 ขั้นตอนการเตรียมการก่อนการฝึกอบรมและการพัฒนาฯ สิ่งที่ควรดำเนินการในขั้นตอนนี้ควรมีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับ เช่น วิทยากร ผู้บริหาร ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและการพัฒนา คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ อาทิเช่น ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม ฝ่ายสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ วัสดุอุปกรณ์ ฝ่ายดูแลวิทยากร ฝ่ายประสานงานทั่วไป เป็นต้น

3.4 ขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรมและการพัฒนาฯ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การต้อนรับลงทะเบียนผู้ พิธีเปิด การดำเนินการฝึกอบรมและการพัฒนา การใช้กิจกรรม การแจ้งประเภทหรือวิธีการฝึกอบรมและพัฒนาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาได้ทราบ รวมทั้งพิธีปิด เป็นต้น

3.5 ขั้นตอนการประเมินผลการฝึกอบรมและการพัฒนาฯ สามารถประเมินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การประเมินเนื้อหา การประเมินกิจกรรม การประเมินเทคนิควิธีการ การประเมินความรู้ความสามารถของวิทยากร การประเมินการประสานงานของคณะกรรมการดำเนินงาน การประเมินความรู้ที่ได้รับของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและการพัฒนาทั้งก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม การประเมินปัจจัยอื่น ๆ เช่น สถานที่ เอกสาร สื่อ ระยะเวลา อาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการประเมินผลการฝึกอบรมและ

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

การพัฒนาควรมีการประชุมสรุปงานของคณะกรรมการดำเนินงาน การจัดทำรายงานแจ้งผู้บริหารที่พักเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งการติดตามผลสัมฤทธิ์ที่จะเกิดแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและการพัฒนาต่อไป

3.6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในขั้นตอนของการประเมินผลการฝึกอบรมและการพัฒนา ควรมีการวัดความพึงพอใจหลังจากที่ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมและพัฒนาได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว เช่น การวัดระดับความรู้ที่เพิ่มขึ้นของผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนา วัดพฤติกรรมของผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนา (behaviors) รวมทั้งการวัดผลกระทบต่อธุรกิจ หรืองานที่ทำ (impact) เป็นต้น ซึ่งการวัดผลกระทบต่อธุรกิจ หรืองานที่ทำ นั้นต้องกำหนดผลกระทบว่าวัดจากอะไร เช่น วัดผลกระทบโดยดูจากผลการสำรวจ ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ระดับความพึงพอใจของลูกค้า (customer satisfaction) ระดับความพึงพอใจของพนักงาน (employee satisfaction) ประสิทธิผลการให้บริการของพนักงาน (Employee service effectiveness) เป็นต้น หรืออาจวัดจากจำนวนข้อร้องเรียนของลูกค้า (customer complaint) โดยพิจารณาว่าหลังจากที่พนักงานได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาแล้วมีผลทำให้จำนวนข้อร้องเรียนของลูกค้าน้อยลงหรือไม่อย่างไร

4. ผลของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวคิดในการจัดทำนวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการให้สอดคล้องกับด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจ และยังเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ถึงแม้จะมีปัจจัยภายนอกมากระทบจะไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิผลการให้บริการของพนักงาน สามารถวิเคราะห์สรุปประเด็นเนื้อหาแยกประเด็นคำตอบจากการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 ความเต็มใจในการมีส่วนร่วมของลูกค้า เช่น การให้สังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น การรับฟังความคิดเห็น หรือรับฟังข้อเสนอแนะจากลูกค้า สังคมหรือชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เป็นต้น รวมทั้งพร้อมที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของพนักงานให้เกิดขึ้นภายในองค์กร เช่น การแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของพนักงาน เป็นต้น กล่าวคือการสร้างโอกาสให้พนักงาน รวมถึงลูกค้าที่ใช้สินค้าและบริการขององค์กร สามารถมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้และความคิดสร้างสรรค์กันได้ตลอดเวลา เป็นต้น

4.2 ความสามารถในการทำงานร่วมกันของเครือข่าย/ทีมงาน เช่น การยิ้มแย้ม ทักทายลูกค้า แสดงการต้อนรับลูกค้าอย่างเป็นมิตร การแสดงความเข้าใจในความต้องการของลูกค้า การจดจำข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าได้ การปฏิบัติงานด้วยความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงแรมและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ มีความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติ มีความยินดีต่อโอกาสในการเรียนรู้ แสวงหาการพัฒนาส่วนบุคคล เข้าใจวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานได้อย่างดี สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของโรงแรมได้โดยผ่านทางคำพูด การกระทำ และท่าทาง ปฏิบัติตามมาตรฐานโรงแรม แสดงความภาคภูมิใจในโรงแรม

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

สนับสนุนคุณค่าของโรงแรม มีความอบอุ่น มีการเชื่อมโยงกับส่วนงานต่าง ๆ ได้ เป็นต้น

4.3 ความต่อเนื่องในการปรับปรุงการให้บริการเชิงรุก เช่น เพิ่มทักษะการสื่อสารในภาษาต่างชาติเบื้องต้น เพิ่มความสามารถในการให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ ได้ เพิ่มความรู้และการตัดสินใจแก้ปัญหา ช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมและพัฒนาคุณภาพการบริการในเขตพื้นที่ฯ คือ ช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว (low-season) เป็นต้น

4.4 วัฒนธรรมการถ่ายทอดความรู้ เช่น พนักงานที่มีความเชี่ยวชาญถ่ายทอดความรู้ของพนักงานที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society)สู่พนักงานในแผนกอื่น ๆ เพื่อแบ่งปันความเชี่ยวชาญต่อไป มีการสนับสนุนส่งเสริมจูงใจความรู้สึกการเป็นส่วนหนึ่งของโรงแรมอย่างต่อเนื่อง การให้บริการควรให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่สำคัญและเป็นความท้าทายที่ของสถานการณ์เกิดขึ้นหลายอย่างที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจต่าง ๆ เช่น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานกลุ่มเจนมิลเลนเนียลส์ (Millennials) พัฒนาให้พนักงานมีความรู้ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงการพัฒนาพนักงานให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานสากลหรือสูงกว่า ตลอดจนให้สอดคล้องกับโลกาภิวัตน์ (globalization) การเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและคาดไม่ถึง (เฮทช อาร์ โซไซตี้ แมกกาซีน, 2559)

อภิปรายผล

สรุปและอภิปรายผลของการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อการส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่ฯ พบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ (tangibles) คือ พนักงานของโรงแรมแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ เอกพล วงศ์เสรี และคณะ (2557) ที่เผยว่าคุณลักษณะส่วนบุคคลที่โดดเด่นของพนักงานโรงแรมที่มีการแต่งกายที่เหมาะสม ด้านความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจได้ (reliability) คือ พนักงานบริการเพื่อสุขภาพทำให้เกิดความไว้ใจ เชื่อถือได้ และพนักงานของโรงแรมมีชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีเกี่ยวกับการให้บริการเพื่อสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Li (2013) ที่ระบุว่าคุณภาพการให้บริการประกอบด้วยด้านต่าง ๆ คือ ด้านสิ่งที่สัมผัสได้ (tangibles) ด้านความเชื่อถือและไว้วางใจได้ (reliability) ด้านความรวดเร็ว (responsiveness) ด้านการรับประกัน (assurance) และด้านการเอาใจใส่ลูกค้าเป็นรายบุคคล (empathy) ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของนักท่องเที่ยวนั้น ซึ่งคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความตั้งใจเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว คือ ความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ (reliability) เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการในมุมมองของลูกค้า ด้านการตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว (responsiveness) คือ พนักงานบริการเพื่อสุขภาพกระตือรือร้นและใส่ใจแก้ปัญหาได้ตามต้องการซึ่งสอดคล้องกับ Siddique et al. (2013) ที่เผยว่า ความกระตือรือร้น รวดเร็วในการตอบสนองในการ

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

บริการ ความเต็มใจที่จะช่วยเหลือลูกค้า และหมายรวมถึงความพร้อมของพนักงานในการให้บริการ ซึ่งในด้านการตอบสนองในการบริการ (Responsibility) นั้นเห็นได้ชัดว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ความสำคัญ ด้านการให้ความมั่นใจ (assurance) คือ พนักงานให้บริการเพื่อสุขภาพมีอัธยาศัยไมตรีอันดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมการเลือกใช้บริการสปาของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (วรรณิฎา เชื้ออินทร์ และคณะ, 2554) พบว่าผู้ใช้บริการชาวไทยให้ความสำคัญกับเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริตของผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ จัดเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาวัดคุณภาพการบริการได้อีกด้วย และด้านการเข้าใจความต้องการของผู้ใช้บริการ (empathy) คือ พนักงานให้บริการเพื่อสุขภาพใส่ใจผู้ใช้บริการ และ พนักงานเก็บข้อมูลผู้ใช้บริการและสามารถให้บริการได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับ คเชนทร์ วัฒนะโกศล, นันทนา อุ่นเจริญ และขวัญฤดี ตันตระบัณฑิตย์ (2558) ที่เผยว่า ความพยายามขององค์กรหรือพนักงานในการเข้าใจลูกค้า โดยการพยายามจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ของลูกค้า และตอบสนองความต้องการได้แก่ ธุรกิจโรงแรมพยายามนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการให้บริการ และใช้ระบบ computer reservation system (CRS) ดังกล่าว ช่วยในการบันทึกและจดจำข้อมูลต่าง ๆ ของลูกค้า ซึ่งการให้ความเข้าใจลูกค้า ให้ความสำคัญกับลูกค้า จะทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าได้รับการยอมรับ การยกย่องให้เกียรติ ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้เรื่องคุณภาพการบริการ การเข้าใจลูกค้าของธุรกิจบริการนั้นสามารถแสดงออกได้จากการให้บริการ

สรุปและอภิปรายผลของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษากระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงาน พบว่าการวัดผลกระทบต่อธุรกิจ หรืองานที่ทำที่เหมาะสมกับธุรกิจที่พักโดยพิจารณาจากผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระดับความพึงพอใจของลูกค้า วัดจากจำนวนข้อร้องเรียนของลูกค้า ประสิทธิผลการให้บริการของพนักงาน เป็นต้น โดยพิจารณาว่าหลังจากที่พนักงานได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาแล้วมีประสิทธิผลการให้บริการทำให้จำนวนข้อร้องเรียนของลูกค้าน้อยลงหรือไม่ เช่น การแสดงความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อพนักงานโรงแรม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ คเชนทร์ วัฒนะโกศล นันทนา อุ่นเจริญ และขวัญฤดี ตันตระบัณฑิตย์ (2558) ที่เผยว่า ประสิทธิผลการฝึกอบรมต่อความสำเร็จของธุรกิจโรงแรมมากที่สุดคือความสมบูรณ์แบบของการทำงานของพนักงาน รองลงมาคือความได้เปรียบในการแข่งขัน การพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ความสำเร็จของธุรกิจโรงแรมในด้านที่มีความสำเร็จมากที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Sharma (2014) ที่เผยว่า การพัฒนาปรับปรุงเพื่อการส่งมอบการบริการที่มีคุณภาพของพนักงานโรงแรมมาจากระดับความพึงพอใจของลูกค้าโดยการศึกษาช่องว่างระหว่างความคาดหวังของลูกค้าและการรับรู้การบริการ นำไปสู่การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยนวัตกรรมการบริการ

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

เป็นการนำนวัตกรรมมาพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบและขั้นตอนการให้บริการเพื่อบริการให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า โดยเน้นการอำนวยความสะดวก และความรวดเร็วในการเข้ารับบริการส่วนประโยชน์ของนวัตกรรมการบริการในเชิงธุรกิจ คือช่วยสร้างความแตกต่างในการบริการ เพื่อนำไปสู่การสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า (Weng et al., 2012)

สรุปและอภิปรายผลของการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวคิดการจัดทำนวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อบริการสุขภาพในเขตพื้นที่ฯ พบว่า ประกอบด้วยกระบวนการดังนี้ 1) การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมและการพัฒนา2) การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนา 3) การเตรียมการก่อนการฝึกอบรมและการพัฒนา 4) การดำเนินการฝึกอบรมและการพัฒนา 5) การประเมินผลการฝึกอบรมและการพัฒนา (เพ็ญพักร์ศิณา วิเชียรวรรณ, 2560) และ 6) การประเมินผลกระทบ หรือ Impact เพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการอย่างต่อเนื่องและเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ถึงแม้จะมีปัจจัยภายนอกมากระทบจะไม่ส่งผลเปลี่ยนแปลงของประสิทธิผลการให้บริการ (คเชนทร์ วัฒนะโกศล นันทนา อุ่นเจริญ และขวัญฤดี ตันตระบัณฑิตย์, 2558 และSharma, 2014) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Li (2013) ที่ระบุว่าประสิทธิผลการให้บริการส่งผลต่อความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจและส่งผลต่อความตั้งใจเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว โดยการการสร้างปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าเพื่อก่อให้เกิดการสร้างคุณค่าของบริการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Acquaful et al. (2015) ที่เผยว่า นวัตกรรมกระบวนการมีความสำคัญในการที่จะทำให้องค์การหรือธุรกิจมีความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน โดยนวัตกรรมกระบวนการส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการควบคุมคุณภาพ (quality control) รวมทั้งการปรับปรุงประสิทธิผลการให้บริการโดยที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นนวัตกรรมการบริการ ซึ่งหมายถึงความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการ พัฒนาสินค้าและบริการใหม่หรือกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการอันหลากหลายของลูกค้าโดยการบูรณาการศักยภาพการบริหารจัดการขององค์กร รวมถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าเพื่อก่อให้เกิดการสร้างคุณค่าของบริการ

ดังนั้นสามารถอธิบายแนวคิดการจัดทำนวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจของลูกค้าในขั้นตอนของการประเมินผลกระทบ หรือ Impact เพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการ ๆ ได้ดังตารางที่ 2

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

ตารางที่ 2 นวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมประสิทธิผลการให้บริการ

นวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมประสิทธิผลการให้บริการ	ตัวอย่างความสอดคล้องกับนวัตกรรมการบริการ
การประเมินผลกระทบ หรือ impact เพื่อการพัฒนาประสิทธิผล การให้บริการอย่างต่อเนื่อง เช่น การวัดความพึงพอใจ การวัดระดับความรู้ที่เพิ่มขึ้น วัดพฤติกรรม ต่าง ๆ รวมทั้งการวัดผลกระทบต่อธุรกิจหรืองานที่ทำ เป็นต้น (คเชนทร์ วัฒนะโกศล นันทนา อุ่นเจริญ และขวัญฤดี ตันตระบัณฑิตย์ (2558), วลัยลักษณ์ รัตนวงศ์ณัฐธิดา สุวรรณโณ และธีรศักดิ์จินดาบถ (2557), Sharma (2014), Li (2013), Acquaful et al. (2015)	1. การมีส่วนร่วมของลูกค้า และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยให้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงพัฒนากระบวนการให้บริการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการอย่างต่อเนื่อง 2. ความสามารถในการทำงานร่วมกันของเครือข่ายและทีมงาน โดยให้ความสำคัญของการเน้นผลลัพธ์ที่พฤติกรรมของการปฏิบัติงานบริการที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน 3. ความต่อเนื่องในการปรับปรุงการให้บริการเชิงรุก โดยการพัฒนาความสามารถในอนาคต ความคิดสร้างสรรค์กระบวนการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ หรือกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการอันหลากหลายของลูกค้า 4. วัฒนธรรมการถ่ายทอดความรู้ โดยการบูรณาการศักยภาพการบริหารจัดการของธุรกิจที่พักแรม รวมถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า และผู้เกี่ยวข้องเพื่อก่อให้เกิดการสร้าง

จากตารางที่ 2 สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า การประเมินผลกระทบ หรือ impact เพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการอย่างต่อเนื่องและยังส่งผลต่อความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจจากผลการวิจัยสังเคราะห์ได้ว่าการประเมินผลกระทบเพื่อประสิทธิผลการให้บริการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเน้นผลลัพธ์ที่พฤติกรรมของการปฏิบัติงานบริการที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันและการพัฒนาความสามารถในอนาคตซึ่งการประเมินผลจากพฤติกรรมดังกล่าวเป็นการบ่งบอกถึงความรู้ ทักษะ หรือพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเพื่อให้งานนั้น ๆ สำเร็จ รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ หรือกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการอันหลากหลายของลูกค้าโดยการบูรณาการศักยภาพการบริหารจัดการขององค์กร รวมถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าเพื่อก่อให้เกิดการสร้างคุณค่าของบริการ (รุจิรา เหลืองศักดาพิชญ์, 2563)

นอกจากนี้พฤติกรรมของการปฏิบัติงานบริการทำให้ทราบว่าอะไรคือสิ่งจำเป็นในการกระตุ้นและจูงใจให้พนักงานปฏิบัติงานในปัจจุบัน

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

และอนาคต เช่น แผนพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการส่วนบุคคล ความต้องการพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการและแผนปฏิบัติการบริการเฉพาะ เป็นต้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปรับปรุงการให้บริการเชิงรุก (รุจิรา เหลืองศักดาพิชญ์, 2563) ซึ่งการประเมินผลกระทบนั้นยังเป็นการกำหนดเป้าหมาย (target setting) การติดตาม การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (tracking and monitoring) การให้คำปรึกษาแนะนำผู้ใต้ บังคับบัญชา (coaching) ประสิทธิผลการให้บริการ รวมถึงการสรุปผลงานที่ได้เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ (reviewing) (Puritayaphan, 2017) นอกจากนี้การประเมินผลดังกล่าวยังรวมถึงการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงาน และการพัฒนาความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา (individual development) หรือกล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการในการบริหารความสามารถและผลงาน ทั้งนี้การวิเคราะห์ความจำเป็นที่ต้องคำนึงถึงสมรรถนะของแต่ละคน รวมทั้งการติดตามการทำงานและการประเมินผลก็พิจารณาจากสมรรถนะเป็นสำคัญและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงต่อไป ซึ่งการดำเนินการ ดังกล่าวเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนางานโดยจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และองค์กร ซึ่งการประเมินผลกระทบ เพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการ เพื่อการปรับปรุง งานบริการ (work improvement) พัฒนางานบริการ (work development) ให้รางวัล (rewards) นอกจากนี้ยังเป็นการที่แสดงให้ผู้รับการประเมินประสิทธิผลการให้บริการเข้าใจถึงผลงานบริการของตนเองอย่างเช่นคนอื่นเห็น เช่น การให้ผู้คนอื่นสะท้อนภาพการทำงานของตนเอง เป็นต้น (Zomerdijk and Voss, 2011)

ข้อเสนอแนะ

นวัตกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานที่พักเพื่อบริการสุขภาพในเขตพื้นที่ฯ ควรส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อกระบวนการในขั้นตอนของการประเมินผลกระทบ หรือ impact เพื่อให้เกิดการพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและยังส่งผลต่อความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจของผู้ใช้บริการ ซึ่งในประเด็นของนวัตกรรมกรรมกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาฯ ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. ผู้บริหาร รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมและพัฒนาควรมีการส่งเสริมในกระบวนการของการประเมินผลกระทบให้มีความสอดคล้องกับสมรรถนะ (competency) ในการปฏิบัติงานบริการของพนักงาน รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ตรวจสอบประสิทธิผลการให้บริการ (reviewer comments) เช่น ลูกค้า หัวหน้า ผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อทำให้ทราบว่าสมรรถนะการปฏิบัติงานบริการใดของพนักงานที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ (not completed) หรือไม่มีประสิทธิผล รวมทั้ง การปฏิบัติงานบริการใดเสร็จสิ้นบางส่วน (partially completed) หรือ การปฏิบัติงานบริการเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว (fully completed) เพื่อนำประสิทธิผลการบริการดังกล่าวมาดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการของพนักงานในรอบการ

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

ปฏิบัติงานหรือรอบการประเมินที่กำลังจะมีขึ้นในรอบถัดไป (establishment of upcoming individual development services plan)

2. พนักงานควรระบุความสามารถ 2 ด้านในการปฏิบัติงานบริการด้วย (identify 2 competencies to work on for the upcoming review period) ในรอบการประเมินถัดไปเพื่อจะทำให้ทราบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานบริการใดที่พนักงานต้องการพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการ (developmental services need) รวมทั้งพนักงานมีแผนปฏิบัติการบริการเฉพาะ (specific services action plan) เพื่อพัฒนาการให้บริการและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจที่พักแรมให้มีประสิทธิผล ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรองทอง คานภู. (2558). *แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านคุณภาพของการบริการโรงแรมไฮแอท รีเจนซี่ หัวหิน*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). *มาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน สาขาธุรกิจโรงแรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). *สถิติการท่องเที่ยวจำแนกตามภูมิภาค*. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2559. จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=438

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2563. จาก https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7533.

กระทรวงพาณิชย์. (2559). *การพัฒนาแรงงานด้านการท่องเที่ยวเทียบกับมาตรฐาน AECs*. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2563 ได้จาก http://www.aseanthai.net/ewt_news.php?nid=5570&filename=index_2

คเชนท์ วัฒนะโกศล, นันทนา อุ่นเจริญ และขวัญฤดี ตันตระบัณฑิตย์. (2558). ประสิทธิผลการฝึกอบรมที่มีต่อความสำเร็จของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. *วารสารการจัดการมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*. *4*(1): 51-60.

ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2559). นวัตกรรมการบริการ: กลยุทธ์ที่สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์การธุรกิจบริการ. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*. *14*(2). 13-24.

เพ็ญพักร์ศิณา วิเชียรวรรณ. (2560). *การบริหารและพัฒนาทุนมนษย์ในธุรกิจโรงแรม*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการสื่อ

รุจิรา เหลืองศักดาพิชญ์. (2563). ความสามารถในนวัตกรรมด้านการให้บริการและผลการดำเนินงานในการให้บริการ หลักฐานจากธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*. *41*(1). 43-67.

วรรณิฎา เชื้ออินทร์ และ คณะ. (2554). *พฤติกรรมการเลือกใช้บริการสปาของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติในอาเภอหัวหิน*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง)

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

สถาบันทรัพย์สินทางปัญญาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2560). *รายงานการวิเคราะห์เทคโนโลยีและแนวโน้มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ.* สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2563. จาก https://www.ipthailand.go.th /images/3534/web_01052018/Report_CHU/8_Well-being_06.12.2017_CHU.pdf

สิทธิชัย ศรีเจริญประมง, นภดล แสงแข, ฤดีวรรณ ยิ่งยง และ ภานิตา โพธิ์แก้ว. (2560). การศึกษาสภาวการณ์ปัจจุบันทุนมนุษย์ด้านสมรรถนะของพนักงานในธุรกิจโรงแรมจังหวัดจันทบุรี เพื่อรองรับมาตรฐานวิชาชีพอาเซียน. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม. 5*(2). 17-28.

อลงกรณ์ มีสุทธา และสมิต สัชฌุกร. (2552). *การประเมินผลการปฏิบัติงาน: แนวคิด หลักการ วิธีการและกระบวนการ.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดวงกมลสมัย จำกัด.

เอกพล วงศ์เสรี, เฉลิมพร วรพันธกิจ และกมลวรรณ กิตติอุดมรัตน์. (2557). *การพัฒนาสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์ในภาคธุรกิจบริการ เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับประชาคมอาเซียน กรณีศึกษากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน: ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และตรัง.* มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภูเก็ต. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2563 จาก http://km.bus.ubu.ac.th/?p=2603

เฮทช อาร์ โซไซตี้แมกกาซีน. (2559). *"HR 4.0 TRENDS and MOVE ทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ @ Thailand 4.0".* สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2563. จาก http://magazine.dst.co.th/bl.html.

Acquaful, G., V. Dedume and S. Appiah. (2015). Staff training and development in the hospitality industry, problems and challenges – A comparative study of SSNIT and KNUST guest houses at Kumasi in the Ashanti region of Ghana. *International Journal of Management and Commerce Innovations, 3*(2): 179-195.

Ameeq, U.A. and F. Hanif. (2013). Impact of training on employee's development and performance in hotel Industry of Lahore, Pakistan. *Journal of Business Studies Quarterly, 4*(4): 68-82.

Li, C. (2013). *Service quality of Chinese tour companies affecting the trust in travel agencies and the intention to reuse the services of Thai tourists*. M.B.A. Thesis. Bangkok University, Bangkok.

Nolan, C. (2002). Human resource development in the Irish hotel industry: The case of the small firm. *Journal of European Industrial Training, 26*: 88-99.

Received: March 24, 2021, Revised: June 1, 2021, Accepted: June 9, 2021

Puritayaphan, A. (2017). *Overview and directions for strategic human resource management.* Accessed June 9, 2019 , Available from: http:// forprod.forest.go.th/forprod/PDF/22.20CEO.HRD.pdf

Sharma, C. (2014). A service quality model applied on Indian hotel industry to measure the level of customer satisfaction. International *Journal of Science and Research, 3*(3): 480-485.

Siddique, M.N.E.A., M.M. Akhter and A.A. Masum. (2013). Service quality of five star hotels in Bangladesh: An empirical assessment. *Asian Business Review 2*(2): 67-72.

Tanke, M.L. (2001). *Human Resources Management for the Hospitality Industry.* 2nd ed. Delmar Thomson Learning, Albany, New York.

Weng, M. H., Ha, J. L., Wang, Y. C. & Tsai, C. L. (2012). A Study of the Relationship among Service Innovation Customer value and Customer Satisfaction: an industry in TAIWAN. *International Journal of Organizational Innovation. 4*(3), 98-112

Zomerdijk, L.G. and C.A. Voss. (2011). NSD processes and practices in experiential services. *Journal of Product Innovation Management, 28*(1): 63-80.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2564
Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

รัตติกาล พลอยสวน
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
Email: Rattikarn.pys@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามแบบตรวจรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่าดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใชโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา หาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) สถิติเชิงอ้างอิง ค่า t-test สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ค่า F-test ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.98, S.D. = 0.48) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาลักษณะที่พักอาศัย อาศัยอยู่กับที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ การถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: ล่วงละเมิดทางเพศ, การป้องกันตนเอง, เหยื่อ, เขตดุสิต, กรุงเทพมหานคร

Journal of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University Vol.4 No.1 January – June 2021
Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

Sexual Harassment Prevention Bachelor Degree Students of Dusit District, Bangkok

Rattikarn Ploysuan
Internal Security Operations Command
Email: Rattikarn.pys@gmail.com

Abstract

The research studied sexual harassment prevention in bachelor degree students of Dusit District. The study sample were 400 students. Data collection was done via surveys and the analysis was conducted via SPSS. Through this, descriptive statistics such as percentage, mean, and Standard Deviation. T-test and F-test were employed for the variance analysis. The overall result found that the prevention level was high in the overall (= 3.98, S.D. = 0.48). Hypothesis testing revealed that gender, age, level of education, accommodation type do not result in different level of sexual harassment prevention at statistically significance level of 0.05.

Keywords: Sexual abuse, self-defense, victim, Dusit Distric, Bangkok

Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

บทนำ

โลกปัจจุบันมีวิวัฒนาการและความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากมาย เกิดการสื่อสารได้พร้อมกันทั่วโลกจนเรียกว่า “ยุคโลกาภิวัตน์หรือโลกไร้พรมแดน” กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเกิดเป็นเครือข่ายโยงไปทั่ว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนของชีวิตในสังคมทุกประเทศ ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่ถูกเชื่อมโยงจากกระแสความเปลี่ยนแปลง เมื่อกระแสสังคมเปลี่ยนแปลง ลักษณะในการดำเนินชีวิตก็เปลี่ยนแปลงตาม พฤติกรรมของคนในสังคมก็ได้รับผลกระทบวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญที่สุดช่วงหนึ่งของชีวิต เป็นกลุ่มวัย ที่มีการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว วัยรุ่นเป็นวัยที่เชื่อมต่อ ระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ (Hall, 1904) ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “ การล่วงละเมิดทางเพศ” หรือ (Sexual Harassment) นั้นเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์มานานกว่าร้อยปี (Henry E. Brady, 1995) แต่คำว่าการล่วงละเมิดทางเพศยังไม่มีการนำมาใช้ในขณะนั้น ในต้นศตวรรษที่ 20 ได้มีรายงาน ถึงพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศในสหรัฐอเมริกา ว่าการล่วงละเมิดทางเพศ ที่เกิดขึ้นยังไม่มีผู้ให้ความสนใจหรือเล็งเห็นความผิดอย่างจริงจัง เนื่องจากผู้ตกเป็นเหยื่อมักจะไม่ได้รับการคุ้มครอง ทางกฎหมายและสังคม Hadjifotiou ได้กล่าวไว้ว่า คดีการล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 19 และ 20 นั้น ยังไม่มีความเป็นไปได้ที่ผู้เสียหายจะได้รับความชดเชยหรือเยียวยาความเสียหาย ในกลางปี ค.ศ.1970 กลุ่มต่อสู้เพื่อสถานะภาพสตรี (Feminist) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดและให้ความสนใจต่อประเด็นการล่วงละเมิดทางเพศจนสามารถเข้ามาศึกษา และพิจารณาว่า “พฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศมีปัญหา” การล่วงละเมิดทางเพศเป็นปัญหาสังคมที่คนส่วนใหญ่มักมองข้ามความสำคัญหรืออาจจะมองเป็นเพียง ปัญหาส่วนตัวมากกว่าปัญหาสาธารณะ แต่ในปัจจุบันได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ และยังคงให้ความสำคัญและสนใจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการล่วงละเมิดทางเพศหรือการคุกคามทางเพศ สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกเพศทุกวัยและส่งผลกระทบต่อผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศทางด้านจิตใจและอารมณ์ ผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ มักเกิด ความเครียด โกรธ ไม่สบายใจ มีความวิตกกังวลต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อด้านร่างกาย อีกด้วย (ปริฉัตร รัตนากาญจน์, 2551) โดยเฉพาะในสังคมไทยได้มีการให้ความสำคัญการล่วงละเมิดทางเพศไม่มากนัก เนื่องจากการกระทำส่วนใหญ่มักมีเพศชายเป็นผู้กระทำและมีเพศหญิงเป็นผู้ถูกกระทำแล้วในสังคมไทยนั้นมองว่าเพศชายมักเป็นใหญ่และเพศหญิงมีความอ่อนแอกว่า ประกอบกับอิทธิพลการก่อรูปร่างทางสังคม (Social Construction) ที่ให้อำนาจแก่เพศชายในการควบคุมเพศหญิงและให้ค่าแก่ผู้หญิงเป็นเพียงสมบัติของเพศชายเท่านั้น จะเห็นได้ว่าปัจจุบันปัญหาการถูกล่วงละเมิดเพศ เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่พบบ่อยมากและเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาสังคม ในปัจจุบันการถูกล่วงละเมิดทางเพ ศสามารถเกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานการณ์และ ทุกสถานที่โดยที่

Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

เราไม่คาดคิด และไม่ทันได้ระวังตัว โดยลักษณะการล่วงละเมิดทางเพศนั้นมีได้หลากหลายลักษณะไม่ว่าจะเป็น การจ้องมองหน้าอก เรียวขา การใช้สายตามองเรือนร่างอย่างสำรวจการแสดงท่าทางที่ส่อไปทางเพศ การโดนตัวและบางครั้งอาจรุนแรงถึงขั้นการข่มขืนกระทำชำเราซึ่งเด็กและผู้หญิงโดยเพาะวัยรุ่นหรืออาจจะเป็นผู้สูงวัยมักจะตกเป็นเหยื่อ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยในเขตดุสิต กรุงเทพมหานครนั้น มีสถานศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นจำนวนมาก ทำให้มีนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจากหลากหลายพื้นที่เข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้เห็นว่า ปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เป็นปัญหาที่ใหญ่และเป็นปัญหาที่พบเจอบ่อยมาก ๆ เป็นปัญหาต้นๆ ของการก่ออาชญากรรมที่มีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนมากเพศที่ตกเป็นเหยื่อมักจะเป็นเพศหญิงและเพศชาย สภาพความเป็นอยู่การเดินทางตลอดจนพฤติกรรมและการแต่งกายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ดังนั้น การศึกษาการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ การถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและความรู้ในการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดล่วงละเมิดทางเพศในการระมัดระวังตนเองให้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.เพื่อเปรียบเทียบระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา ปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ไม่ทราบจนวนน่นอน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ นักศึกษาปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงได้ใช้วิธีการคำนวณโดยใช้สูตร W.G. Cochran (1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ที่ความคลาดเคลื่อน ± 5% ได้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำและน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษา ลักษณะที่พักและยานพาหนะการเดินทาง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นมาตราส่วน

Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

ประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยเรียงจากลำดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended from) ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศ ของนักศึกษาปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เมื่อได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครบแล้ว ก็จะนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจำแนก ดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) สถิติเชิงพรรณนาใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการบรรยายลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะที่พักอาศัย การอยู่อาศัย และยานพาหนะ

2) สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistic)

สถิติเชิงอ้างอิงเพื่อวิเคราะห์ระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาปริญญาตรี ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่า t-test, การทดสอบค่า F-test หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) กรณีที่ทดสอบแล้วพบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าเฉลี่ยจะนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 22-26 ปี กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 4 มีลักษณะที่พักอาศัยเป็น หอพัก/อพาร์ทเม้นท์ มีการอาศัยอยู่กับเพื่อน และเดินทางโดยรถโดยสารสารธารณะ

ผลการวิเคราะห์ระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานครศึกษาระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตราฐานเกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ	$\bar{x}$	**S.D.**	**การแปรผล**
1.ท่านแต่งกายเรียบร้อย รัดกุม เหมาะสมกับวัย และรู้จักกาละเทศะ โดยไม่สวมเสื้อผ้าที่บางเกินไป กางเกงหรือกระโปรงสั้นเกินไป เพื่อไม่ให้เป็นการยั่วยุอารมณ์ของเพศตรงข้าม	4.53	0.781	มากที่สุด
2.ท่านมีอุปกรณ์ป้องกันตัวติดตัวอยู่เสมอ เช่น สเปรย์พริกไทย คัทเตอร์ กรรไกร เป็นต้น	3.29	1.504	ปานกลาง
3. ท่านสังเกตเหตุการณ์และสิ่งรอบตัวตลอดเวลาเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงและป้องกันได้	4.03	1.003	มาก
4. ท่านหลีกเลี่ยงการเดินบนถนน ตรอกซอย ที่มืดและเปลี่ยว บริเวณที่ดินหรือตึก รกร้างโดยเฉพาะเวลากลางคืน	4.34	2.162	มากที่สุด
5. ท่านหลีกเลี่ยงการสวมหูฟัง วิทยุ เครื่องเสียง ขณะเดิน หรือ ยืนข้างถนน	3.53	1.408	มาก
6. ถ้าหากท่านเจอคนที่มาถามทาง ลักษณะท่าทางมีพิรุธ จะระมัดระวังตนเองโดยการหนีออกไปอย่างรวดเร็ว	4.20	0.865	มาก
7. ท่านหลีกเลี่ยงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น การอยู่ในที่ลับตากับเพศตรงข้าม การมั่วสุมดูสื่อที่ไม่เหมาะสม เช่น คลิปวิดีโอ เกม ภาพลามก	4.44	0.789	มากที่สุด
8. เมื่ออยู่ในสถานการณ์ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ท่านรู้จักควบคุมอารมณ์ ทำให้ตนเองมีสติ สามารถเผชิญต่อปัญหา และหาทางแก้ปัญหาได้	4.32	0.897	มากที่สุด
9. ท่านหลีกเลี่ยงการรับของจากคนแปลกหน้า หรือคนที่พึ่งรู้จัก	4.38	0.783	มากที่สุด
10. ท่านไม่เปิดประตูรับคนแปลกหน้าเข้ามาในบ้านไม่ว่าจะกรณีใดก็ตาม	4.42	0.759	มากที่สุด

Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ	$\bar{x}$	**S.D.**	**การแปรผล**
11. การออกนอกบ้านในเวลากลางคืน จะต้องมีผู้ปกครอง หรือเพื่อนไปด้วยทุกครั้ง	3.90	1.261	มาก
12. ท่านมักจะตรวจสอบประตูหน้าต่าง โดยล็อคให้เรียบร้อยก่อนเข้านอน	4.41	0.787	มากที่สุด
13. ท่านหลีกเลี่ยงการใส่เครื่องประดับที่มีราคาแพง เช่น ทอง เป็นต้น	3.80	1.232	มาก
14. ท่านหลีกเลี่ยงการเดินทางในเวลากลางคืน	3.95	1.030	มาก
15. ในกรณีที่ขึ้นรถโดยสารสาธารณะ ท่านจะสังเกตเลขทะเบียนรถ รวมถึงการจดชื่อนามสกุล	3.86	1.146	มาก
16. ท่านจอดรถในที่สว่างอยู่เสมอ	3.94	1.035	มาก
17. กรณีขึ้นรถโดยสารสาธารณะ สังเกตเห็นคนขับรถไม่น่าไว้วางใจ ท่านจะลงจากรถให้เร็วที่สุด	4.05	0.929	มาก
18. ท่านมีเบอร์โทรติดต่อของหน่วยงานตำรวจ หรือหน่วนงานที่เกี่ยวข้องไว้ในโทรศัพท์	3.21	1.535	ปานกลาง
19.ท่านหลีกเลี่ยงการเที่ยวกลางคืน เช่น ผับ บาร์	2.64	1.560	ปานกลาง
20. ท่านหลีกเลี่ยงให้คนอื่นแตะเนื้อต้องตัวหรือสัมผัสอวัยวะทุกส่วนของร่างกาย	4.40	0.840	มากที่สุด
รวม	3.98	0.480	มาก

จากตารางที่ 1 การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 3.98, S.D. = 0.480) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่งกายเรียบร้อย รัดกุม เหมาะสมกับวัยและรู้จักกาละเทศะ โดยไม่สวมเสื้อผ้าที่บางเกินไป กางเกงหรือกระโปรงสั้นเกินไป เพื่อไม่ให้เป็นการยั่วยุอารมณ์ของเพศตรงข้ามมากที่สุด ($\bar{\mathbf{X}}$= 4.53, S.D. = 0.781)รองลงมาคือหลีกเลี่ยงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น การอยู่ในที่ลับตากับเพศตรงข้าม การมั่วสุมดูสื่อที่ไม่เหมาะสม เช่น คลิปวิดีโอ เกม ภาพลามก อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.44, S.D.= 0.789) ท่านไม่เปิดประตูรับคนแปลกหน้าเข้ามาในบ้าน ไม่ว่าจะกรณีใดก็ตามอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.42, S.D.= 0.759) แต่มีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศในเรื่อง การหลีกเลี่ยงหรือการ

Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

ไม่เที่ยวกลางคืน เช่น ผับ บาร์ หรือร้านนั่งชิว อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ต่ำที่สุด ($\bar{X}$= 2.64, S.D.=1.560) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

3.1 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน

ทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยรวม

ตัวแปร	รายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	F/T	Sig	คู่ที่แตกต่าง
เพศ	1.ชาย	3.89	0.527	-3.214	0.001	(1)<(2)
	2.หญิง	4.04	0.437			
อายุ	1.18-21 ปี	4.01	0.424	1.225	0.221	-
	2.22-26 ปี	3.96	0.516			
ระดับการศึกษา	1.ชั้นปีที่ 1	4.05	0.474	1.456	0.226	-
	2.ชั้นปีที่ 2	4.00	0.411			
	3.ชั้นปีที่ 3	4.01	0.482			
	4.ชั้นปีที่ 4	3.91	0.524			
ลักษณะที่พักอาศัย	1.บ้าน / ทาวเฮ้าส์	3.99	0.495	0.035	0.965	-
	2.หอพัก / อพาร์ทเม้นท์	3.98	0.477			
	3.คอนโดมิเนียม	3.98	0.475			
อาศัยอยู่กับ	1.ครอบครัว	3.97	0.448	1.290	0.278	-
	2.เพื่อน	4.03	0.385			
	3.แฟน	3.94	0.604			
	4.คนเดียว	3.90	0.584			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะที่พักอาศัย การอยู่อาศัยกับ ที่แตกต่างกัน จะมี ระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ที่แตกต่างกันจะมี ระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

จากการวิจัยนี้ชี้ได้ว่า ระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษา มีระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศอยู่ในระดับมาก การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้น นักศึกษาปริญญาตรีมีการแต่งตัวเรียบร้อย รัดกุม เหมาะสมกับวัยและรู้จักกาละเทศะ โดยไม่สวมเสื้อผ้าที่บางเกินไป กางเกงหรือกระโปรงสั้นเกินไป เพื่อไม่ให้เป็นการยั่วยุอารมณ์ของเพศตรงข้ามอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ หลีกเลี่ยงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น การอยู่ในที่ลับตากับเพศตรงข้าม การมั่วสุมดูสื่อที่ไม่เหมาะสม เช่น คลิปวิดีโอ เกม ภาพลามก แต่มีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศในเรื่อง การหลีกเลี่ยงหรือการไม่เที่ยวกลางคืน เช่น ผับ บาร์ หรือร้านนั่งชิว อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศต่ำที่สุด

อนึ่งเมื่อเปรียบเทียบระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะที่พักอาศัย การอยู่อาศัยกับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

กล่าวคือ ค้นพบที่น่าสนใจอย่างยิ่งมีระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ไม่แตกต่างกัน เพศหญิงจะมีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศมากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะที่พักอาศัย การอาศัยอยู่กับที่แตกต่างกัน มีการป้องกันตนเอง ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศไม่แตกต่างกัน (สุนิสา อินอุทัย, 2557) เพราะเพศที่ต่างกันมีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีการป้องกันตนเองมากกว่าเพศชาย อาจเนื่องมาจาก ผู้หญิงเป็นเพศที่มีความอ่อนแอจึงมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่าเพศชาย (Hans VON HENTIG, 1979) จึงมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศง่ายกว่านอกจากนี้ นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศไม่แตกต่างกัน เพราะอายุอยู่ในช่วงที่บรรลุนิติภาวะแล้ว จึงมีการป้องกันตนเองที่ดีกว่า (สุดสงวน สุธีสร, 2543) นอกจากนี้ มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับป้องกันตนเองไม่ให้ตก

Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

เป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ไม่แตกต่างกัน เพราะนักศึกษาปริญญาตรี เป็นช่วงวัยที่บรรลุนิติภาวะ จะมีความคิดเป็นของตนเองสูง มีความคิดเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น การป้องกันตนเองจะสูงเช่นกัน เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ (สมพร จรัสเจริญวิทยา, 2550)

นักศึกษาปริญญาตรีที่มีลักษณะที่พักอาศัยแตกต่างกัน มีระดับป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ไม่แตกต่างกัน เพราะนักศึกษามีลักษณะที่พักอาศัยปลอดภัยจากการตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การถูกล่วงละเมิดทางเพศเป็นภัยใกล้ตัวของตนในสังคม ดังนั้น คนในสังคม คนในชุมชนทุกคนไม่ควรมองข้าม ที่ต้องช่วยกันป้องกันการตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศให้เกิดขึ้นน้อยลงหรือไม่เกิดขึ้นเลย (สุทธิรัตน์ ขจรเวคิน, 2554) และ (แอ๊ด ฤทธิตา, 2552) ได้สะท้อนว่า การป้องกันในลักษณะเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพราะ จะได้ง่ายต่อการควบคุมสามารถสังเกตุตรวจตราได้โดยไม่ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล โดยมุ่งสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้อนชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินทั้งของตนและของผู้อื่น เพราะนักศึกษาที่มีการอาศัยอยู่กับแตกต่างกัน มีระดับป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละมิดทางเพศ ไม่แตกต่างกัน นักศึกษามีการอาศัยอยู่กับคนในครอบครัวหรือจะเป็นการอยู่กับแฟน เพื่อน คนเดียว จะมีแนวทางป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศและระมัดระวังตนเองมากที่สุด (สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ, 2558) สอดคล้องกับวันจักร น้อยจันทร์ และ คณะ (2561) ที่กล่าวว่า ประชาชนในชุมชนควรร่วมมือ ร่วมใจกันสอดส่องดูแล ตัดวงจรการกระทำผิดโดยการระมัดระวังป้องกันด้วยตนเองในเบื้องต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

จากการวิจัยพบว่า ระดับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ มีพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนหรือสถานบันเทิงและเบอร์ติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ที่ระดับปานกลางผู้วิจัยจึงเสนอว่าการถูก ล่วงละเมิดทางเพศ สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลานักศึกษาควรที่จะต้องระมัดระวัง ตนเองในการใช้ชีวิตให้ มากที่สุดและจัดทำบทความเป็นเกร็ดความรู้ลงวารสารประจำเดือน/ประจำปีเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศและการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศและการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศโดยการเที่ยวกลางคืนจะต้องมีเพื่อนไปด้วยทุกครั้งไม่แต่งตัวล่อแหลมและใช้สื่อออนไลน์ให้เป็นประโยชน์ในการถ่ายรูปส่งหาครอบครัวหรือคนที่รู้จักเป็นการช่วยไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศและคอยสังเกตสิ่งผิดปกติตลอดเวลาเพื่อเป็นการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิด ทางเพศได้ในระดับหนึ่งและเสนอให้สำนักงานตำรวจจัดสายตรวจให้มากขึ้นและเข้ามาควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อเป็นการลดและป้องกันการเกิดเหตุการณ์ล่วงละเมิดทางเพศ

Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปในอนาคต อาจจะสามารถทำการวิจัยเชิงคุณภาพได้ ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นที่การศึกษาเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลมากเพิ่มขึ้น

2. ศึกษาเปรียบเทียบกับการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ด้านอื่น ๆ พร้อมศึกษาความผิดนั้นอย่างละเอียดว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อนำผลที่ได้เสนอเป็นกรอบกฎหมายต่อไป

3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพื้นที่กรุงเทพมหานครควรทำการศึกษาการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศของนักศึกษาปริญญาตรี ภาพรวมในจังหวัดอื่น ๆ ทั่วไปประเทศ เพื่อให้ได้แนวทางการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ ของนักศึกษาปริญญาตรีเพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในการนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการวางแผนการรแก้ปัญหาต่อไป

เอกสารอ้าง

ธิดามาศ โพธิดารา.(2552). *แนวทางการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม: กรณีศึกษานักเรียนที่อาศัยอยู่หอพักเอกชนในจังหวัดนครปฐม.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

ปริฉัตร รัตนากาญจน์. (2551). *การล่วงเกินคุกคามหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อสตรีในที่ทำงาน : รูปแบบหนึ่งของการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

พเยาว์ ศรีแสงทอง. (2554). *การลงโทษและการแก้ไขผู้กระทำผิด*. กรุงเทพฯ: คณะสังคม-สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รมณ วิริยะประกอบ.(2554). *การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้เสียหายในคดีอาญา: กรณีศึกษาการล่วงละเมิดทางเพศ จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

รัตน์นที วิโรจน์ฤทธิ์. (2547). *การล่วงละเมิดทางเพศที่มีผลต่อความเครียดและความพึงพอใจในงานของพนักงานหญิง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ).

วชิราภรณ์ วรรณโชติ. (2556). *การคุกคามทางเพศในงานและพัฒนาการการคุ้มครองทางกฎหมาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

วันจักร น้อยจันทร์ และ คณะ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดในคดีโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ของผู้ต้องขัง ในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย, 12*(1), 1-14.

Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

วิมนา ธรรมปรีชา. (2533). *การคุกคามทางเพศ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

สมพร จรัสเจริญวิทยา. (2550). *พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศของเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร.* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง. (2552). *งานเอกสารวิชาการหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูงเรื่องการชดเชยช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมในกระบวนการยุติธรรมไทย.* กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

สราวุธ เบญจกุล. (2551). *ความหมายของ “เหยื่ออาชญากรรม”*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563, จาก http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9510000032257

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2558). *ตำรวจของประชาชน.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: กองบังคับการกองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

สุดสงวน สุธีสร. (2547). *อาชญาวิทยา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.

สุทธิรัตน์ ขจรเวคิน. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชนบ้านแหลมแท่นตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี.* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

สุนิสา อินอุทัย.(2557). *การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในพื้นที่ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

แอ๊ด ฤทธิตา. (2552). *การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม กรณีศึกษา: สถานีตำรวจภูธรเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว.* (ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

Hall, G. S. (1904). *Adolescence: Its psychology and its relations to physiology, anthropology, sociology, sex, crime, religion and education (Vol. 2)*. New York: D. Appleton and Company.

Hans VON HENTIG, (1979). Studies in the sociobiology of crime. *The criminal & his victim*. Retrieved from https://www.amazon.com/ criminal-his-victim-Studies-sociobiology/dp/0805206140/ref=sr_1_1?dchild=1&qid=1624178582&refinements=p_27%3AHans+VON+HENTIG&s=books&sr=1-1&text=Hans+VON+HENTIG

Henry E. Brady. (1995). Cross-Level Inference. By Christopher H. Achen and W. Phillips Shively. Chicago: University of Chicago Press. *Journal: American Political Science Review, 90*(2), 399-400.

Received: April 11, 2021, Revised: May 5, 2021, Accepted: May 12, 2021

William, G., Cochran, Frederick Mosteller & John, W., Tukey. (1953). Statistical Problems of the Kinsey Report. *Journal of the American Statistical Association, 48*(264), 1953.

Journal of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University Vol.4 No.1 January – June 2021

Received: April 5, 2021, Revised: April 30, 2021, Accepted: May 8, 2021

ความรู้ความเข้าใจและความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง โรงเรียนนนทรีวิทยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ชวัลนุช บัวรส, รพีพัฒน์ จันทนินทร, วันจักร น้อยจันทร์*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

*ผู้ประสานงานหลัก

Email: wanchak.no@ssru.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ ศึกษาความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ เปรียบเทียบความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาผลของความรู้ความเข้าใจที่มีต่อความเสี่ยงในการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนหญิง โรงเรียนนนทรีวิทยา เขตยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 324 คน ใช้สูตรคำนวณของยามาเน่ กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานt-test F-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\overline{X}$= 3.47, $S.D.$= 1.636) นอกจากนี้ยังอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.64 ผลการเปรียบเทียบความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จะเห็นว่า อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพที่แตกต่างกันมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนแตกต่างกันและสถานภาพครอบครัวที่แตกต่างกันมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ ในวัยเรียนไม่แตกต่างกัน ขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน (x_1) , ด้านการอยู่ด้วยกันตามลำพัง (x_2) และด้านการดื่มสุราหรือใช้สารเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์ (x_4) คิดเป็นร้อยละ7 (R^2 = 0.073)

คำสำคัญ : การตั้งครรภ์ในวัยเรียน , นักเรียนหญิง , จังหวัดกรุงเทพมหานคร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2564
Received: April 30, 2021, Revised: April 5, 2021, Accepted: April 8, 2021

Attitudes and Risks in School – age Pregnancy in Nonsiwitthaya School

Chawannuch buaros, Rapeepat Juntanintorn, Wanchak Noichan*
Faculty of Humanities and Social Sciences, SuanSunandha Rajabhat University
*Corresponding author
Email: wanchak.no@ssru.ac.th*

Abstract

The purposes of this research were to: 1. study the attitudes towards school-age pregnancy among female students of Nonsiwitthaya School, Yannawa district, Bangkok; 2. study the risks of pregnancy in school-age among female students of Nonsiwitthaya School, Yannawa district, Bangkok, 3. study the comparison of the risk of pregnancy in school-age among female students of Nonsiwitthaya School, Yannawa district, Bangkok classified by personal factors and 4. study the impact of attitudes towards the risk of pregnancy in school-age among female students of Nonsiwitthaya School, Yannawa district, Bangkok. This research employed quantitative method with the group sample of 324 female students of Nonsiwitthaya School. Sample size was obtained using Yamane formula. Data were collected from 324 students. Statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation of t-test and F-test and multiple regression analysis. The research found that the overall attitude towards school-age pregnancy was at a high level ($\overline{X}$= 3.47, $S.D.$= 1.636) and the sample group had a moderate level pregnancy risk at of 0.64. The study of comparison of risks of school–age was classified by individual factors found that age, educational level, and status generate the different risks for the occurrence of school-age pregnancy. Moreover, multiple regression analysis revealed factors affecting these risks were school-age intercourse(x_1), private coexistence (x_2), and drinking along with drug usage prior to sexual intercourse (x_4) at 7 percent (R^2 = 0.073).

Keywords: school-age pregnancy, female student, Bangkok

Received: April 5, 2021, Revised: April 30, 2021, Accepted: May 8, 2021

บทนำ

การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในปัจจุบันได้กลายมาเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างมากของสังคมไทย โดยเฉพาะเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นที่หันมาสนใจเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควรหรือตั้งแต่ในวัยเยาว์จนทำให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมและการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้องตลอดจนการขาดความรู้ในการป้องกันจนนำมาสู่การตั้งครรภ์และการทำแท้งในที่สุดในปัจจุบันเป็นอันที่ทราบกันดีว่าสื่อและสังคมออนไลน์เป็นสิ่งที่ยั่วยุและเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ของวัยรุ่นได้ง่ายขึ้น สำหรับประเทศไทย (ปวีณภัทร นิธิตันติวัฒน์ และ ขวัญใจ เพทายประกายเพชร, 2559) จากรายงานสถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในประเทศไทยปี 2556 นั้น พบว่า มีความรุนแรงมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชีย โดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ได้รายงานว่าประเทศไทยมีวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์สูงเป็นอันดับหนึ่งของเอเชียและเป็นอันดับสองของโลก (ศรีเพ็ญ ตันติเวส และ คณะ, 2556) สถานการณ์การตั้งครรภ์วัยรุ่นในยุคปัจจุบันเป็นปัญหาของสังคมไทย วัยรุ่นมีการก้าวเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ได้เร็วขึ้นส่งผลให้มีพฤติกรรมทางเพศก่อนวัยอันควรและอายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมีแนวโน้มลดลง วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุน้อยที่สุดคือ 11 ปี มารดาอายุน้อยที่สุด 12 ปีจึงเป็นสาเหตุหลักทำให้การตั้งครรภ์วัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอายุน้อย จากการสำรวจสถานการณ์ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับประเทศในปี 2559 พบว่าปัญหาในวัยรุ่นหญิงช่วงอายุ 10-19 ปี ที่สำคัญคือมีการคลอดบุตรคิดเป็นร้อยละ14.2 และมีการคลอดบุตรซ้ำมากถึง 12,700 คน หรือเท่ากับร้อยละ 11.9 ของการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10-19 ปี ทั้งหมด ซึ่งมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สถิติของอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชนใน ปี 2558-2562 พบว่าจำนวนหญิงคลอดบุตร 10-19 ปี จากจำนวนผู้คลอดทั้งหมด 596,736 คน เป็นจำนวนหญิงที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี ถึง 63,831 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 (สำนักอนามัยการเจริญพันธ์, 2562) วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เป็นวัยที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่เป็นช่วงวิกฤตของชีวิตช่วงหนึ่งที่ต้องพึงระวังเพราะเป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้พัฒนาการทางเพศมากขึ้น ประกอบกับสังคมไทยในปัจจุบันค่อนข้างมีอิสระในเรื่องเพศสัมพันธ์ ดังนั้นโอกาสตั้งครรภ์ไม่พร้อมจึง มีมาก (Chandra-Mouli, 2013)

จากข้อมูลข้างต้นการสั่งสอนอบรมของครูบาอาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครองในปัจจุบันก็เป็นปัญหาเพราะเด็กไม่เชื่อฟังหรือเชื่อฟังน้อยกว่าเมื่อเทียบกับความคิดเห็นในกลุ่มเพื่อนหรือสื่อต่างๆ อีกทั้งแนวคิดเรื่อง การรักนวลสงวนตัวก็เปลี่ยนแปลงไป นั้นจึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการลอกเลียนแบบพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนที่ไม่เหมาะสม เป็นอย่างมาก ค่านิยมในหมู่วัยรุ่นที่นิยมกันในแบบผิด ๆ หรืออีกหนึ่งสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนคือ การขาดการดูแลเอาใจใส่ปัญหาของบางครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกันทำให้เด็กเหล่านี้อาจกลายเป็นเด็กที่โตมาขาดความอบอุ่น มีสภาวะจิตใจที่บอบบาง จึงเป็นผลให้เขาแสดง

Received: April 30, 2021, Revised: April 5, 2021, Accepted: April 8, 2021

ความรักในด้านที่ผิดหรือมีมุมมองทางด้านความคิด ที่อยากจะมีครอบครัวที่อบอุ่น ซึ่งอาจไม่ได้คำนึงว่าตนนั้นอยู่ในวัยเรียน ดังนั้นการดูแลการอบรมสั่งสอนจากคนใกล้ชิดจากครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ปกครองนั้นจึงสำคัญมาก ต้องคอยสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานของท่านและคอยปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง ความรู้เรื่องเพศหรือการให้ความรู้ด้านการป้องกันที่ถูกวิธีและปลอดภัยแก่วัยรุ่นหรือเยาวชน (วัลลภา วงศ์ศักดิรินทร, 2560)

จากสาเหตุและปัจจัยทางด้านต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่สอดคล้องอย่างมากที่เป็นผลเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ด้วยโรงเรียนนนทรีวิทยานั้น มีลักษณะการเรียนการสอนเป็นรูปแบบของโรงเรียนสหศึกษา จึงทำให้มีความเสี่ยงในการตั้งครรภ์ในวัยเรียนมากพอสมควรด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน รวมไปถึงการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง โรงเรียนนนทรีวิยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เพื่อทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนหญิงโรงเรียนนนทรีวิทยา เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อ การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรหรือการตั้งครรภ์ในวัยเรียน เพื่อให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการตั้งครรภ์และความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง

2. เพื่อเปรียบเทียบความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาผลของความรู้ความเข้าใจที่มีต่อความเสี่ยงในการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นิยามการป้องกันการตั้งครรภ์ว่า หมายถึง วิธีการการป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่างๆที่ก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์หรือเพื่อไม่ให้เกิดการตั้งครรภ์ในขณะที่ยังเรียนอยู่โดยใช้วิธีการหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์จากปัญหาและผลกระทบดังกล่าวนักเรียนจึงควรปฏิบัติตนดังนี้ เช่น การไม่เที่ยวเตร่ตอนกลางคืน ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ ไม่คบเพื่อนแปลกหน้า ไม่เดินในที่เปลี่ยว แต่งกายให้มิดชิด ไม่เผยสัดส่วนในที่สาธารณชน เป็นต้น

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนจำนวนทั้งสิ้น 1,700 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนด การสุ่มจากจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของยามาเน่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นคือ 324 คน จากข้อมูลจำนวนประชากรเป้าหมายที่จะศึกษาการป้องกัน

Received: April 5, 2021, Revised: April 30, 2021, Accepted: May 8, 2021

การตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง โรงเรียนนนทรีวิทยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเชิงปริมาณ ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยตอนที่1 ข้อมูลแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามปลายปิด จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และสถานภาพครอบครัว

ตอนที่ 2 ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ซึ่งข้อมูลในแบบสอบถามในตอนที่สอง มีการวัดระดับค่าคะแนน ของผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยเสี่ยงโดยค่าระดับคะแนนแบ่งเป็น 2 ระดับคะแนนตามแนวคิดมาตราประเมินค่าของลิเคิท

ตอนที่ 3 ข้อมูลแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ซึ่งข้อมูลในแบบสอบถามในตอนที่สาม มีการวัดระดับค่าคะแนนของผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยเสี่ยงโดยค่าระดับคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับคะแนนตามแนวคิดมาตราประเมินค่าของ ลิเคิทสเคอร์ท

ตอนที่4 แบบสอบถามเพื่อหาข้อเสนอแนะ โดยลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นคำถามปลายเปิด เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระเสรี

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามทั่วไป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการป้องกันการตั้งครรภ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการพยากรณ์ อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1.ผลการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าลำดับแรก คือ ด้านการอยู่ด้วยกันตามลำพัง อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.37 ด้านการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.89 ด้านการดื่มสุราหรือใช้สารเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.85 และด้านการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.79 ดังตารางที่1 ต่อไปนี้

Received: April 30, 2021, Revised: April 5, 2021, Accepted: April 8, 2021

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ความรู้ความเข้าใจต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	SD	การแปลผล
ด้านการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน	3.89	1.305	มาก
ด้านการอยู่ด้วยกันตามลำพัง	4.37	1.092	มากที่สุด
ด้านการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์	2.79	1.388	ปานกลาง
ด้านการดื่มสุราหรือใช้สารเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์	2.85	1.666	ปานกลาง
รวม	3.47	1.363	มาก

2.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความเสี่ยง ต่อการตั้งครรภ์ ในวัยเรียนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.64 โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับความเสี่ยงมาก คิดเป็นร้อยละ 46.6 รองลงมาเป็นความเสี่ยงระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ29.9 และความเสี่ยงปานกลางคิดเป็นร้อยละ 23.5 ดังตารางที่2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

ความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน	จำนวน	ร้อยละ
เสี่ยงน้อย (0.67-1.00)	97	29.9
เสี่ยงปานกลาง (0.34-0.66)	76	23.5
เสี่ยงมาก (0.00-0.33)	151	46.6
รวม	324	100.0
ค่าเฉลี่ย=0.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=0.265 แปลผล=ความเสี่ยงปานกลาง		

3. ผลการเปรียบเทียบความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยของนักเรียนหญิง จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า มีค่า**sig** เท่ากับ 0.000 น้อยกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05 โดยพบว่า กลุ่มช่วงอายุ 16-19 ปี มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์มากกว่า กลุ่มช่วงอายุ 13-15 ปี

จากการเปรียบเทียบความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ามีค่า**sig** เท่ากับ 0.000 น้อยกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05 โดยพบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ในระดับชั้นมัธยมตอนปลาย

Received: April 5, 2021, Revised: April 30, 2021, Accepted: May 8, 2021

มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์มากกว่า กลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการเปรียบเทียบความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง จำแนกตามสถานภาพ พบว่ามีค่า**sig** เท่ากับ 0.000 ซน้อยกว่า 0.05 หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05โดยพบว่า สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพมีแฟนแล้วมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสด

นอกจากนี้การเปรียบเทียบความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง จำแนกตามสภานภาพครอบครัว พบว่ามีค่า **sig.** เท่ากับ 0.144 มากกว่า0.05 หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างสถานภาพครอบครัวที่แตกต่างกัน มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05 ดังตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t/F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
อายุ (1) 13-15 ปี (2) 16-19 ปี	 0.55 0.70	 0.247 0.259	-5.285	0.000	(1)<(2)
ระดับการศึกษา (1) ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (2) ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	0.56 0.69	0.240 0.269	-4.212	0.000	(1)<(2)
สถานภาพ (1) โสด (2) มีแฟนแล้ว	 0.58 0.71	 0.280 0.223	-4.468	0.000	(1)<(2)
สถานภาพครอบครัว (1) บิดา-มารดาอยู่ด้วยกัน (2) บิดา-มารดาแยกกันอยู่ (3) บิดา-มารดาถึงแก่กรรม	0.61 0.65 0.68	0.286 0.255 0.215	1.949	0.144	-

4.ผลการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณ พบว่าความรู้ความเข้าใจและความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยของนักเรียนหญิง พบว่า สามารถทำนายสมการค่าถดถอยได้ ร้อยละ7 (R2 = 0.073) ความรู้ความเข้าใจที่ส่งผลต่อความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มากที่สุดคือ ด้านการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน(x_1) รองลงมาคือด้านการอยู่ด้วยกันตามลำพัง(x_2) ด้านการดื่มสุราหรือใช้สารเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์(x_4), ส่วน ด้านการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์(x_3) ไม่มีผลต่อความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่4 ต่อไปนี้

Received: April 30, 2021, Revised: April 5, 2021, Accepted: April 8, 2021

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน โดยวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณในการพยากรณ์

ความรู้ความเข้าใจต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน	b	Std. Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่	0.583	0.121	-	4.856	0.000
ด้านการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน(x_1)	0.071	0.022	-0.178	3.256	0.001*
ด้านการอยู่ด้วยกันตามลำพัง(x_2)	-0.044	0.016	-0.153	-2.807	0.005*
ด้านการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์(x_3)	0.025	0.015	0.090	1.621	0.106
ด้านการดื่มสุราหรือใช้สารเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์(x_4)	-0.032	0.013	-0.134	-2.383	0.018*
R = 0.271[a]	**SE_{est} = 256**		**F = 6.323**		
R^2 = 0.073	**a = 0.062**		**Sig. = 0.000**		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าลำดับแรก คือ ด้านการอยู่ด้วยกันตามลำพัง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน อยู่ในระดับมาก ด้านการดื่มสุราหรือใช้สารเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลางและด้านการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง โรงเรียนนทรีวิทยา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.64 โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับความเสี่ยงมาก คิดเป็นร้อยละ 46.6 รองลงมาเป็นความเสี่ยงระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ29.9 และความเสี่ยงปานกลางคิดเป็นร้อยละ23.5 และที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ ข้อมูลเปรียบเทียบความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนหญิง เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า กลุ่มช่วงอายุ 16-19 ปี มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์มากกว่า กลุ่มช่วงอายุ 13-15 ปี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมตอนปลาย มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์มากกว่า กลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและหากจำแนกตามสถานภาพ พบว่า สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่มี

Received: April 5, 2021, Revised: April 30, 2021, Accepted: May 8, 2021

แฟนแล้วมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพยังไม่มีแฟนและจำแนกตามสภานภาพครอบครัวเป็นในด้าน พบว่า มีค่า sig. เท่ากับ 0.144 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั้นหมายความว่ากลุ่มตัวอย่างสถานภาพครอบครัวที่แตกต่างกันมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนไม่แตกต่างกัน

อนึ่งเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการพยากรณ์ทัศนติต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มากที่สุดคือ ด้านการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน(x_1) รองลงมาคือ ด้านการอยู่ด้วยกันตามลำพัง(x_2) , ด้านการดื่มสุราหรือใช้สารเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์(x_4) ส่วนด้านการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์(x_3) ไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถทำนายสมการค่าถดถอยได้ร้อยละ7 (R^2 = 0.073)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า ผลการเปรียบเทียบความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลนักเรียนหญิง พบว่า กลุ่มช่วงอายุ 16-19 ปี มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์มากกว่า กลุ่มช่วงอายุ 13-15 ปี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมตอนปลายมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์มากกว่า กลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและจำแนกตามสถานภาพ พบว่า สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพมีแฟนแล้วมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่มีแฟน เพราะกลุ่มวัยรุ่นในช่วงนี้เป็นกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงจากช่วงวัยเด็กไปสู่วัยรุ่นช่วงกลาง ทำให้มีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย อารมณ์และการอาศัยอยู่ในสังคม กลุ่มเพื่อนของคนกลุ่มนี้จึงอาจมีพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากเดิมรวมถึงการเปลี่ยนทางเพศด้วย รวมไปถึงการเกิดความสนใจในเรื่องเพศหรือแม้ กระทั้งความรักในวัยเรียนของกลุ่มวัยรุ่น (ประทุม แป้นสุวรรณ, 2545) กล่าวคือ วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescent) ผู้มีอายุอยู่ระหว่างช่วง 16 -19 ปี เป็นระยะที่ดื้อรั้น โมโหง่าย เพื่อนมีอิทธิพลสูง เริ่มสนใจเพศตรงข้าม การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเริ่มสมบูรณ์ขึ้น เริ่มทดลองเกี่ยวกับเพศ ถ้าขาดความรู้และการป้องกัน จะก่อให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์หรือการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรหรืออาจเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ การเจริญเติบโตด้านร่างกายว่า มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย (Physical Development) การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั่วไป และการเปลี่ยนแปลงทางเพศที่เกิดจากต่อมพิอิทารีหรือต่อมใต้สมองส่วนที่เรียกว่าไฮโปทาลามัส ได้สร้างฮอร์โมนสองชนิดเกี่ยวกับการพัฒนาร่างกาย คือ ฮอร์โมนสำหรับการเจริญเติบโต (Growth hormone) และจะไปกระตุ้นการเจริญเติบโต ของร่างกายและโกนาโดโทรปิคฮอร์โมน (Gonadotropic hormone) โดยที่ฮอร์โมนชนิดนี้จะเสริมสร้างลักษณะทางเพศเบื้องต้น (Primary Sex characteristics) คือไปกระตุ้นการทำงานของต่อมโกนาด (Gonads หรือ

Received: April 30, 2021, Revised: April 5, 2021, Accepted: April 8, 2021

Sex gland) โดยกระตุ้นให้รังไข่ผลิตไข่ ในเพศหญิง(ชุลีพร, 2536) ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงทางเพศ (Sexual changes) นอกจากนี้ฝนด้านการเปลี่ยนแปลงทางเพศจะเห็นได้ชัดเจน คือการที่วัยรุ่นชายจะเป็นหนุ่มขึ้น เช่น วัยรุ่นชายจะเกิดนมขึ้นพาน (หัวนมโตขึ้นเล็กน้อย กดเจ็บ) เสียงแตก เริ่มมีหนวดเคราหรือแม้กระทั้งเริ่มมีการเกิดของฝันเปียก คือการหลั่งน้ำอสุจิในครั้งแรกของวัยรุ่นชายช่วงนี้โดยน้ำอสุจิจะหลั่งในขณะที่หลับและฝันเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ ส่วนวัยรุ่นหญิงนั้นจะเป็นสาวขึ้น สิ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ เต้านมนั้นมีขนาดโตขึ้นไขมันเพิ่มขึ้นทำให้รูปร่างมีทรวดทรง สะโพกผายออก และเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรก การมีประจำเดือนครั้งแรกเป็นสัญญาณเข้าสู่วัยรุ่นหญิงทั้งสองเพศ มีการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศในขนาดที่โตขึ้น และเปลี่ยนเป็นแบบผู้ใหญ่มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศ มีกลิ่นตัว มีสิวขึ้น (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540) พัฒนาการทางด้านสังคมนี้ คือจะเริ่มห่างจากทางบ้านจะไม่ค่อยสนิทสนมกับครอบครัวไม่คลุกคลีกับพ่อแม่พี่น้องเหมือนเดิมให้ความสนใจเพื่อนมากกว่า ใช้เวลาอยู่กับเพื่อนนานขึ้น มีความผูกพันกับเพื่อนมากขึ้น มีกิจกรรมนอกบ้านทำร่วมกับเพื่อน ไม่ค่อยอยากไปไหนกับทางบ้านในกลุ่มอาจจะมีเพื่อนเพศเดียวกันหรือเพื่อนต่างเพศ เริ่มมีความสนใจในเพศตรงข้าม สนใจสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์กฎเกณฑ์กติกาของกลุ่มของสังคมได้ดีขึ้นมีความสามารถในทักษะสังคม การสื่อสาร เจรจา การแก้ไขปัญหา การประนีประนอม การยืดหยุ่นโอนอ่อนผ่อนตามกัน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งลดความเอาอกเอาใจของบุคคลต่างวัยไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กกว่าและ (ประภัสสร สุวรรณบงกช, 2548) การที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นมาจากสาเหตุของสังคมในปัจจุบันที่กลายเป็นสังคมบริโภคมีการสร้างอุปสงค์ทางเพศขึ้นหลากหลายนานาชนิด โฆษณาสินค้า ยากระตุ้นเสริมสมถรรภาพทางเพศและมีการอุปทานรองรับตามมามากมาย อาทิ ทั้งสินค้าราคาถูกและหาซื้อง่าย ไม่ว่าจะเป็นหญิงบริการทางเพศ ในรูปแบบต่าง ๆ โรงแรมราคาถูก หรือแม้กระทั้งสิ่งยั่วยุ เช่น สถานที่บันเทิง อาบอบนวด และเมื่อสังคมมีความต้องการทางเพศมากขึ้นแน่นอนว่าย่อมมีปัญหานำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ นอกจากนั้นยังมีการเสียเปรียบทางสิทธิต่าง ๆ ของสตรีและเด็ก ทำให้ขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ ปัญหาเหล่านี้อาจนำมาซึ่งการหย่าร่าง การแยกทางของคนในครอบครัวทำให้เด็กเกิดปัญหาในเรื่องของครอบครัวกลายเป็นเด็กมีปัญหาจึงทำให้เด็กเรียกร้องหาสิทธิในทางที่ผิดทำให้เรียกร้องหาความรักจากคนอื่นในรูปบบของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรโดยขาดการป้องกัน หรือกการสำส่อนทางเพศ และปัญหาที่ตามมาคือการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ หรือการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและเมื่อไม่พร้อมที่จะเป็นพ่อแม่วัยทีนจึงเกิดการทำแท้งขึ้น ซึ่งแย้งกับกฤตณัฐ สุขสุภี และ วันจักร น้อยจันทร์ (2563) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่มีช่วงระดับชั้นปีที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการพยากรณ์ทัศนติต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความ

Received: April 5, 2021, Revised: April 30, 2021, Accepted: May 8, 2021

เข้าใจต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มากที่สุด คือ ด้านการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน(x_1) เพราะว่าวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะฮอร์โมนในร่างกาย มีผลกระตุ้นให้มีความสนใจกับเพศตรงข้าม รวมทั้งแรงขับตามธรรมชาติ ที่ทำให้ใคร่รู้ ใคร่ลอง ในเรื่องเพศ จนเป็นปัญหาที่วัยรุ่นปัจจุบันประสบปัญหากันมากมาย เพราะพัฒนาการทางด้านอารมณ์รัก (love) ได้ในหลายรูปแบบ เช่น รักแรกพบ (Infatuation) หรือรักแบบโรแมนติค (Romantic love) ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนี้จะมีความรู้สึกแตกต่างจากในวัยรุ่น โดยจะมีความรู้สึกที่จะปรารถนาใช้ชีวิตคู่ด้วยกัน รองลงมาคือ ด้านการอยู่ด้วยกันตามลำพัง(x_2) เพราะวัยรุ่นเมื่อเติบโตต่างมีความรู้ความเข้าใจที่เปลี่ยนไปทางด้านสติปัญญาด้านความคิดชอบเก็บตัวอยู่ในห้องหรือหากมีแฟนในวัยเรียนก็อาจชวนกันไปเที่ยวกันตามลำพังอยากอยู่ด้วยกันตามประสาหนุ่มสาว การแสดงออกถึงความรักด้วยการ กอด จูบ พฤติกรรมเหล่านี้อาจนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ในขณะที่ยังเรียนอยู่สอดคล้องกับการถูกเนื้อต้องตัวระหว่างชายหญิงในเชิงชู้สาว ได้แก่การจับมือ โอบกอด จูบ ลูบไล้สัมผัสอวัยวะต่าง ๆ เป็นวัยรุ่นชายหญิงมีความผูกพันกันทางอารมณ์ เกิดสานสัมพันธ์และนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่น จากการศึกษาของอนงค์ ชีระพันธ์ (2544) พบว่า วัยรุ่นชอบอยู่ ลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้าม ร้อยละ39.3 มีการจับมือถือแขน โอบไหล่ซึ่งกันและกันร้อยละ 49.8 เคยกอดจูบลูบไล้อวัยวะต่าง ๆ เช่น เพื่อกระตุ้นอารมณ์เพศร้อยละ32.3และการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเกิดจากการสัมผัสร่างกายเพศตรงข้าม เช่น จับมือโอบกอด จูบและเล้าโลมระหว่างวัยรุ่นชายและหญิง (อรอุษา จันทรวิรุจ, 2544; พนอวดี จันทนา, 2547) และด้าน การดื่มสุราหรือใช้สารเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์ (x_4) เพราะว่าการดื่มสุราหรือการใช้สารมึนเมาในการร่วมเพศหรือแม้กระทั้งการไปสังสรรค์และมีการดื่มสุราของกลุ่มวัยรุ่นนั้นนับว่ามีความเสี่ยงสูงที่จะมีเพศสัมพันธ์กันในหมู่วัยรุ่นกลุ่มนี้เนื่องจากขาดสติในการยั้งคิดยั้งทำ (วงเดือน สุวรรณคีรี, นันทนา น้ำฝน และ วรวรรณ์ ทิพย์วารีรมย์, 2551) การดื่มแอลกอฮอล์และใช้สารเสพติดจะเริ่มจากระดับมัธยมศึกษาและมีอัตราเพิ่มมากขึ้นตามอายุวัยรุ่นอายุ18 ปี พบร้อยละ 80-90 เริ่มจากทดลองดื่ม จนดื่มเป็นประจำการดื่มแอลกอฮอล์และเสพสารเสพติดจะทำให้วัยรุ่นขาดสติสัมปชัญญะและการ ควบคุมตัวเอง และการใช้สารเสพติดจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ เช่น (สมประสงค์ พระสุจันทร์ทิพย์ และอัญชลี ปิยะตานนท์, 2544) เนื่องจากเมื่อวัยรุ่นถูกเพื่อนชวนให้ดื่มสุราและสารเสพติดในการสังสรรค์ของกลุ่มนิยมไปเที่ยวตามสถานบันเทิงที่ ส่วนใหญ่มีการจำหน่ายเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์หลังจากดื่มส่วนใหญ่จบลงด้วยการมีเพศสัมพันธ์ ดังนั้น การดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์เข้าไปจึงทำให้มีโอกาสเกิดเพศสัมพันธ์ได้ทันที

Received: April 30, 2021, Revised: April 5, 2021, Accepted: April 8, 2021

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจต่อการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของนักเรียนหญิง โรงเรียนนนทรีวิทยา เขตยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากการศึกษางานวิจัยควรมีการพัฒนาการและอบรมระบบการศึกษาเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์หรือวิธีการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรที่ถูกวิธีให้แก่เด็กและเยาวชน

2.สถาบันทีเกี่ยวข้องด้านการดูแลเลี้ยงรู้เด็กและเยาวชนนั้นควรที่จะลงพื้นที่ตรวจสอบความเป็นอยู่ สังคม และสภาพแวดล้อม ของเด็กและเยาวชนว่าอยู่ในพื้นที่เสี่ยงมากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างอย่างกว้างขวางมากขึ้นผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาข้อมูลและสถิติการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กและเยาวชน เพื่อนำมาใช้ในด้านความรู้ในงานวิจัยฉบับต่อไป

2. ควรศึกษาจัดทำวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อสามารถเจาะลึกลงไปถึงปัญหาที่ส่งผลต่อการตั้งครรภ์ในวัยเรียนของเด็กและเยาวชน

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2547). *สถิติการมีเพศสัมพันธ์.* สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2563, จาก https://www.dmh. go.th/news- dmh/view.asp?id =30192.

กรมอนามัย. (2562). *สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน*. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2563, จาก https://rh.anamai.moph.go.th/web-upload/migrated/files/rh/n86_0559234e9637e6dbb75f01b6e1e1a1aa_%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B9%8CRH_2562_Website.pdf.

กฤตณัฐ สุขสุภี และ วันจักร น้อยจันทร์. (2563). การสำรวจพฤติกรรมการกระทำผิดระเบียบวินัยของนักศึกษา สาขาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *วารสารอาชญากรรมและความปลอดภัย*. *2*(2), 69-79.

คณะพยาบาลศาสตร์ ม.เวสเทิร์น เขตกาญจนบุรี. (2555). *การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์และวิธีการคุมกำเนิด.* สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2563, จาก http://5405g3.blogspot.com/2012/02/blog-post.html.

Received: April 5, 2021, Revised: April 30, 2021, Accepted: May 8, 2021

จิรังกูร ณัฐรังสี. (2549). *สำรวจสถานณ์เรื่องเพศของวัยรุ่นในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี*. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารสุข: โรงพยาบาลศรีมหาโพธิ์.

ชุติกาญจน์ พิลาศรี. (2551). *ปัจจัยวิถีต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี*. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ วิทยาลัยแพทยศาสตร์และการสาธารณสุข มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ชุลีพร อินทรไพบูลย์. (2536). *ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมในเรื่องเพศของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร.* (วิทยานิพนธ์สังศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล).

ประทุม แป้นสุวรรณ. (2545).*การให้คำปรึกษากลุ่มด้านเพศศึกษาวัยรุ่นในกลุ่มเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

ประภัสสร สุวรรณบงกช.(2549). *พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคลากรสาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่*. สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปวีณภัทร นิธิตันติวัฒน์และ ขวัญใจ เพทายประกายเพชร. (2559). การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้ง: แนวทางป้องกันสำหรับวัยรุ่น. *Journal of Health and Nursing Research, 32*(2). 133.

พนม เกตุมาน. (2535). *ปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่น*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแปลนพับลิชิ่งจำกัด.

วงเดือน สุวรรณคีรี, นันทนา น้ำฝน และ วรวรรณ์ ทิพย์วารีรมย์. (2551). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นและเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.*วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร, 16*(2), 147-155.

วันเพ็ญ แก้วปาน.(2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร*. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

วัลลภา วงศ์ศักดิรินทร. (2560). พฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการมีวินัยในตนเองแก่นักเรียน โรงเรียนสาธิตในจังหวัดนครปฐม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences, and Arts). 10*(1). 1332-1339.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 2*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ภาควิชาจิตวิทยา คณะ ศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริยุพา นันสุนานนท์.(2549). *โครงการ การศึกษาความรู้ เจตคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สมประสงค์ พระสุจันทร์ทิพย์ และ อัญชลี ปิยะตานนท์. (2544). *นักเรียนเรทอาร์ นักเรียนเรทเอ็กซ์*. กรุงเทพฯ: บีเคอินเตอร์ปริ๊นท์.

สำนักอนามัยการเจริญพันธ์. (2562). *อนามัยการเจริญพันธุ์*. สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2562, จาก https://rh.anamai.moph.go.th/home.

Received: April 30, 2021, Revised: April 5, 2021, Accepted: April 8, 2021

สุวชัย อินทรประเสริฐ และ คณะ. (2551). *คู่มือการให้บริการวางแผนครอบครัว สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข*. กองอนามัยการเจริญพันธุ์กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.

อนงค์ ชีระพันธ์. (2544).*ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. กรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น.

อรอุษา จันทรวิรุจ. (2544). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*.จังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

Chandra-Mouli, V. (2013). WHO Guidelines on Preventing Early Pregnancy and Poor Reproductive Outcomes Among Adolescents in Developing Countries. *Journal of Adolescent Health. 52*(5), 517-522.

Chandra-Mouli, V., Greifinger, R., Nwosu, A. et al (2013). Invest in adolescents and young people: it pays. *Reproductive Health, 10*(1)

Journal of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University Vol.4 No.1 January – June 2021
Received: May 16, 2021, Revised: June 10, 2021, Accepted: June 17, 2021

การปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

วรัตม์ พิมพ์คต, ขันทอง ใจดี, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์*
สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ, คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
*ผู้ประสานงานหลัก
Email: boonwat.sa@ssru.ac.th*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้และการปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับปัญหาในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบการ ปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับปัญหาในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะกลุ่มคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 323 คน มาจาการ ใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรคือ สูตรของ W.G Cochran ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ One Way ANOVA พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้สภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.32) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ฝุ่นละออง PM 2.5 มีผลกระทบต่อระบบ ทางเดินหายใจมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.64) รองลงมาฝุ่นละออง PM 2.5 ทำให้เกิดอาการระคายเคืองจมูก แสบจมูก ไอ มีเสมหะ การเผาไหม้และไฟป่าทำให้เกิดฝุ่น PM 2.5 ($\overline{X}$ =4.48) และควันรถยนต์ ส่งผลให้เกิดฝุ่นละออง ($\overline{X}$ =4.48) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตน ในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา แตกต่างกันมีการปฏิบัติตน ในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ไม่แตกต่างกันและนักศึกษาที่มีระดับการรับรู้สภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 แตกต่างกันมีการปฏิบัติตน ในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การรับรู้, การปฏิบัติตน, สภาวะฝุ่นละออง PM 2.5

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2564
Received: May 16, 2021, Revised: June 10, 2021, Accepted: June 17, 2021

Undergraduate students' Behavior under PM 2.5 Dust Environment in Dusit, Bangkok

Warat Pimkot, Khantong Jaidee, Boonwat Sawangwong*
Police Administration Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University
*corresponding author
Email: boonwat.sa@ssru.ac.th*

Abstract

This research aimed to: 1) study the perceptions and behaviors of undergraduate students living under PM 2.5 dust conditions of Dusit District, Bangkok; and 2) to compare these behaviors among students classified by personal factors. 323 undergraduate students were identified using W.G Cochran's quantitative research method. The samples were obtained via simple random sampling and accidental sampling. The research tools were questionnaires. The statistics used for data analysis were content analysis, percentage, frequencies, mean, Standard deviation, One Way ANOVA, and Correlation. The sample group had the highest level of awareness of PM 2.5 particulate matter ($\overline{X}$ = 4.32), when considered individually, it was found that PM 2.5 dust had the greatest impact on the respiratory system ($\overline{X}$ = 4.64.) Subsequently, PM 2.5 dust causes nasal irritation, stinging, coughing, phlegm, burning and forest fires resulting in PM 2.5 dust ($\overline{X}$ = 4.48) and automobile smoke resulting in dust ($\overline{X}$ = 4.48) Moreover, it was found that the samples with different gender, age, educational level showed no different behavior under PM 2.5 dust environment. However, students with different levels of perceptions towards PM 2.5 had a statistically significant difference in their behavior in PM 2.5.

Keywords: Perception, student behaviours, PM 2.5

Received: May 16, 2021, Revised: June 10, 2021, Accepted: June 17, 2021

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีปัญหาด้านมลพิษเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและทวีความรุนแรงมาก ขึ้นทุกปี สืบเนื่องมาจากวิถีการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปและการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่าง รวดเร็ว ส่งผลให้ต้องเพิ่มการผลิตเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนทำให้ต้องมีการเร่งใช้พลังงาน และทรัพยากรเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านของ อุตสาหกรรม การคมนาคม การก่อสร้างและไฟป่า เป็นต้น ซึ่งได้ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ เสื่อมโทรมและร่อยหรอลง ในขณะเดียวกัน ก็ส่งผลให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น อาทิ มลพิษทางน้ำ พิษทางอากาศ เป็นต้น ซึ่งมลพิษทางอากาศที่เป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบัน ได้แก่ ฝุ่นละออง หมอกควันสาร การรวมตัว ของก๊าซอื่น ๆ ในบรรยากาศ โดยเฉพาะ ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO2) และออกไซด์ของ ไนโตรเจน (NOx) รวมทั้ง สารพิษอื่น ๆ ที่ล้วน เป็นอันตราย ต่อร่างกายมนุษย์ เช่น สารปรอท (Hg), แคดเมียม (Cd), อาร์เซนิก (As) หรือ โพลีไซคลิกอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (PAHs) แหล่งกำเนิดโดยตรง ได้แก่การเผาในที่โล่ง การคมนาคมขนส่ง การผลิตไฟฟ้า อุตสาหกรรม การผลิต (Daikin Thailand,2563)PM 2.5 คือ ฝุ่นละออง ขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน เทียบได้ว่า มีขนาดประมาณ 1 ใน 25 ส่วนของ เส้นผ่านศูนย์กลางเส้นผมมนุษย์ เล็กจนขนจมูก ของมนุษย์ที่ทำหน้าที่กรองฝุ่น นั้น ไม่สามารถ กรองได้ จึงแพร่กระจาย เข้าสู่ ทางเดินหายใจ กระแสเลือดและแทรกซึมสู่การทำงานของอวัยวะต่างๆ ในร่างกายได้ ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงเป็นโรคระบบทางเดินหายใจ แบบเรื้อรัง และมะเร็งได้ตัวฝุ่นเป็นพาหะ นำสารอื่น เข้ามาด้วย เช่น แคดเมียม ปรอท โลหะหนัก และสารก่อมะเร็งจำนวนมาก โทษ ของฝุ่นละออง PM 2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อ ร่างกายของเรา มีดังนี้ คือ แสบตา ตาแดง ผิวหนังอักเสบ ผื่นภูมิแพ้ผิวหนัง สมองมี การพัฒนาช้า สมาธิสั้น มีไข้ ตัวร้อน แสบจมูก มีน้ำมูก ไอ จาม ปอดอักเสบ หัวใจขาดเลือด ทำให้เป็นมะเร็งปอด เป็นต้น (โรงพยาบาลศรีนครินทร์ 2563) วันที่ 31 มกราคม 2562 ผลการติดตามตรวจสอบ คุณภาพอากาศ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑลโดยกรม ควบคุมมลพิษร่วมกับ กรุงเทพมหานครจำนวน 73 สถานี พบว่าพื้นที่ กรุงเทพมหานครที่ประสบ ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ที่มี ปริมาณมากที่สุด คือ ถนนกาญจนาภิเษก เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ วัดค่า PM 2.5 ได้ สูงถึง 95 ไมโคร กรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยกรมควบคุม มลพิษได้กล่าวว่า ถ้าปริมาณของ ฝุ่นละออง PM 2.5 มีมากกว่า 90 ไมโครกรัมต่อ ลูกบาศก์เมตร จะมีผลกระทบต่อสุขภาพ (กรมควมคุมมลพิษ, 2562) สาเหตุ PM 2.5 เกิด จากอะไร เช่น การเผาไหม้ของรถยนต์ แหล่งกำเนิดสำคัญ คือ การจราจร โรงงานอุตสาหกรรมการเผาไหม้ขยะ สารที่มี คาร์บอนเป็นองค์ประกอบ โดยในเขตพื้นที่ดุสิต กรุงเทพมหานครนั้นเมืมหาวิทยาลัยอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจการรับรู้ และการปฏิบัติตน ในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับปัญหาใน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร และนำเสนอแนว ทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการรับรู้ และการตระหนักของนักศึกษาในการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางอากาศ จากฝุ่นละออง PM 2.5 ว่านักศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างไรสาเหตุที่เลือกนักศึกษา เพราะว่านักศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากร ทำให้เกิดปัญหา มลพิษ เพราะนักศึกษา ใช้รถเอง พ่อแม่มาส่ง ทำให้รับรู้เกี่ยวกับเรื่องฝุ่นเป็นอย่างดีจึงเลือก ศึกษา เสนอแนวทาง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อให้ เกิดการลดสาเหตุการเกิดฝุ่น PM 2.5 น้อยลง

Received: May 16, 2021, Revised: June 10, 2021, Accepted: June 17, 2021

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนในสภาวะ ฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับปัญหาในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับปัญหา ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey Research Method) ซึ่งใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลโดย กลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้ตอบแบบ สอบถามด้วยตัวเอง (Self – Administration) โดยมีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2) ศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จากประชากรทั้งหมด ผู้วิจัยได้กำหนด กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยเฉพาะกลุ่ม คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร จำนวน 323 คน มาจากการใช้สูตรการคำนวณขนาดประชากร

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi–Stage Sampling) โดยใช้การสุ่มตัวอย่าง แบบความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Simple Random Sampling)

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัยในเขตดุสิตได้ 11 มหาวิทยาลัย จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจับสลากเลือกตัวแทนมา 3 มหาวิทยาลัยได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นแบบให้ผู้ตอบกรอกแบบสอบถามด้วยตัว อย่าง (Self–Administration) โดยสร้าง แบบสอบถามขึ้นจากการตรวจสอบเอกสาร ทฤษฎีของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรับปรุง จากแบบสอบถามอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ตามความเหมาะสม เพื่อรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้

1) ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวปัจจัย ส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับชั้นศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตดุสิต

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร โดยเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) จำนวนตั้งแต่ 1 ถึง 5 ตัวเลือก และเลือกคำตอบได้เพียงข้อเดียว ตามลำดับ

3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสภาวะ ปัญหาฝุ่น PM 2.5 โดยเป็น แบบสอบถามที่มีลักษณะมาตรา ส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้ ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น มี 5 ระดับ จำนวนตั้งแต่ 1 ถึง 5

Received: May 16, 2021, Revised: June 10, 2021, Accepted: June 17, 2021

ตัวเลือก และ เลือกคำตอบได้เพียงข้อเดียว ตามลำดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) หาค่าความตรง (Validity ของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability of Test) โดยใช้วิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

3) ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) สถิติเชิงอนุมาณ การเปรียบเทียบ การปฏิบัติตนในภาวะปัญหาฝุ่น PM 2.5 จำแนกตามตัวแปร 2 กลุ่มใช้สถิติ t-Test การเปรียบเทียบการปฏิบัติตนในภาวะปัญหาฝุ่น PM 2.5 จำแนกตามตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติ t-Test การวิเคราะห์ ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการรับรู้และการปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง PM2.5 **ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับปัญหาในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย** จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนก ตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.87 ของทั้งหมด รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 33.13 ของทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุตั้งแต่ 22-26 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.90 ของทั้งหมด รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ช่วงอายุตั้งแต่ 18-21 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.60 ของทั้งหมด ระดับชั้นปี พบว่ากลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาชั้นปี 4 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.80 ของทั้งหมด รองลงมา เป็นกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 16.10 ของทั้งหมด

โดยผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

1. **การรับรู้และการปฏิบัติตนใน สภาวะฝุ่นละออง** PM 2.5 **ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร**

1.1 รับรู้สภาวะฝุ่นละออง P.M. 2.5 อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.32 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ฝุ่นละออง P.M. 2.5 มีผลกระทบต่อระบบ ทางเดินหายใจ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.64 รองลงมา ฝุ่นละออง P.M. 2.5 ทำให้ เกิดอาการระคายเคือง จมูก แสบจมูก ไอ มีเสมหะ คิดเป็น ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.59 การเผาไหม้ และไฟป่าทำให้เกิดฝุ่น P.M. 2.5 และควันรถยนต์ ส่งผลให้เกิดฝุ่นละออง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คิดเป็นค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.48 ตามลำดับ

1.2 กลุ่มตัวอย่างการปฏิบัติตนในสภาวะ ฝุ่นละอองP.M.2.5 อยู่ใระดับมาก คิดเป็น ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.09 โดยเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการสวมหน้ากากอนามัย ในขณะอยู่ที่กลางแจ้งมากที่ สุด โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.42 รองลงมาเคยมักจะเปลี่ยน หน้ากากอนามัยเป็นประจำทุกวันและมัก หลีกเลี่ยงบริเวณที่มีฝุ่นละอองควันพิษ เป็นค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.34 และ 4.26 ตามลำดับ

Received: May 16, 2021, Revised: June 10, 2021, Accepted: June 17, 2021

2. **เปรียบเทียบการปฏิบัติตนในสภาวะ ฝุ่นละออง** P.M. 2.5 **ของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร**

ตารางที่1 ตารางเปรียบเทียบเปรียบเทียบการปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง P.M. 2.5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปร	กลุ่ม	$\overline{X}$	S.D.	t/F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
เพศ	(1) ชาย	4.01	0.672	-1.609	0.109	(1)>(2)
	(2) หญิง	3.48	0.842			
ระดับการศึกษา	(1) ชั้นปีที่1	3.67	0.680	1.560	0.199	-
	(2) ชั้นปีที่2	4.30	0.550			
	(3) ชั้นปีที่3	4.21	0.590			
	(4) ชั้นปีที่4	4.06	0.620			
อายุ	(1) 18-21 ปี	4.13	0.579	0.724	0.486	-
	(2) 21-26 ปี	4.06	0.639			
	(3) 27 ปีขึ้นไป	3.92	0.892			

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง P.M. 2.5 ของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.109 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือ กลุ่มตัวอย่าง ที่มี เพศแตกต่างกัน มีการ ปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่น ละออง P.M. 2.5 ไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตน ในสภาวะฝุ่นละออง P.M. 2.5 ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกออกตามอายุ ได้พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.486 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือ นักศึกษาที่มี อายุแตกต่างกันมีการมีการปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง P.M. 2.5ไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง P.M. 2.5 ของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกออกตามระดับชั้นปี ได้พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ 0.199 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือ นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการมี การปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง P.M. 2.5 ไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้สภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อ พิจารณา เป็นรายข้อพบว่า ฝุ่นละออง PM 2.5 มีผลกระทบ ต่อระบบทางเดินหายใจมากที่สุด รองลงมา ฝุ่นละออง PM 2.5 ทำให้เกิด อาการระคายเคืองจมูก แสบจมูก ไอ มีเสมหะ การเผาไหม้และไฟป่าทำให้เกิดฝุ่น PM 2.5 และควันรถยนต์ ส่งผลให้เกิดฝุ่นละอองตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่าง มีระดับการปฏิบัติ ตนในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ในภาพ รวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการ สวมหน้ากากอนามัย ในขณะอยู่ที่ กลางแจ้ง มากที่สุด รองลงมา มักจะเปลี่ยนหน้ากาก อนามัยเป็นประจำทุกวัน และมักหลีกเลี่ยง บริเวณที่มีฝุ่นละอองควันพิษ

Received: May 16, 2021, Revised: June 10, 2021, Accepted: June 17, 2021

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับปัญหา ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติ ตนในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานครจำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้นปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีการปฏิบัติตน ในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้นปี พบว่า กลุ่ม ตัวอย่างนักศึกษาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่นละออง PM 2.5 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะปัญหาฝุ่น P.M.2.5 เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบ ต่อทุกเพศทุกวัย อย่างเท่าเทียมกันโดยฝุ่น PM 2.5 มีขนาดเล็กเกิดจากควันรถยนต์ โรงงาน อุตสาหกรรม และการเผาไหม้ทางการเกษตร เป็นต้น จากนั้นฝุ่น PM 2.5 ก็ลอยอยู่บนอากาศ อย่างกว้างขวางซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีโอกาสสูด ดมเข้าร่างกายและเกิดผลกระทบต่อสุขภาพตาม มา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกองอนามัย สิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร (2559) ที่ว่า ฝุ่นละอองในบรรยากาศ มีผลกระทบ ต่อทัศนียภาพในด้านการมองเห็น เนื่องจาก ฝุ่นละอองในบรรยากาศที่มีอนุภาคเป็นของแข็ง และของเหลวสามารถดูดซับและหักเห แสงได้ ทำให้ทัศนะวิสัยในการมองเห็นถดถอยลง โดย ขึ้นอยู่กับขนาด ความหนาแน่นและองค์ ประกอบ ทางเคมีของฝุ่นละอองนั้นๆ

ในขณะที่การเปรียบเทียบการปฏิบัติตนในสภาวะฝุ่น PM 2.5 จำแนกตามระดับการรับรู้ พบว่าประชาชนที่มีระดับการรับรู้แตกต่างกันมีการปฏิบัติตนในสภาวะ ฝุ่น PM 2.5 แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะว่าประชาชนที่มีการรับรู้ อยู่ในระดับมาก มักจะมี ความตระหนัก และปฏิบัติตนให้มีความปลอดภัยจากอันตรายที่ เกิดขึ้นจากฝุ่น PM 2.5 ซึ่งขัดแย้งกับ กฤตณัฐ สุขสุภี และ วันจักร น้อยจันทร์ (2563) ที่พบว่า พฤติกรรมการกระทำผิดระเบียบวินัยจำแนกตามเพศ พบว่ามี ค่า Sig. เท่ากับ 0.281 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือ กลุ่มตัวอย่าง เพศชายและเพศหญิงมีส่วนมีพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของเอกลักษณ์ ธนเจริญพิศาล (2554) การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความ ตระหนัก และการยอมรับของ บุคลากร ในการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมมาใช้ และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับความตระหนักและการยอมรับการนำระบบฯ มาใช้ในสำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับ การจัดการสิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง มีความตระหนักต่อระบบ การจัดการ

ข้อเสนอแนะ

1.ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการการรับรู้และการปฏิบัติตนในสภาวะ ฝุ่นละออง PM 2.5 ของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เช่น สูบบุหรี่ จุดธูป เผากระดาษ จุดพลุ ทำอาหาร ประเภทปิ้งย่างก็เป็นสาเหตุ ที่ทำให้เกิด ฝุ่นละอองช่วงอายุที่หลากหลายมากขึ้น

Received: May 16, 2021, Revised: June 10, 2021, Accepted: June 17, 2021

2. จากผลการศึกษาพบว่าเพศชายมีการปฏิบัติตนในภาวะฝุ่น PM2.5 มากกว่าเพศหญิง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเน้นรณรงค์ในกลุ่มของเพศหญิงมากขึ้น

3. จากผลการศึกษาพบว่าชั้นปีการศึกษาและอายุที่แตกต่างกันนั้น มีการปฏิบัติตนในภาวะฝุ่นPM2.5 ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นกระบวนการรณรงค์จึงควรเกิดขึ้นในทุกวัย ทุกชั้นปี อย่างต่อเนื่อง ไม่เน้นหนักไปที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ (2562). *รายงานสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน (PM 2.5) พื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และผลการดำเนินงานของกรมควบคุมมลพิษ ปี 2562*. สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2563, จาก https://www.pcd.go.th/.

กรมควบคุมมลพิษ. (2562). *5 พื้นที่ปริมาณฝุ่น PM2.5 มากที่สุด* (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2563, จาก https://thestandard.com/5-the-amount-of-pm-25-dust.

กรมควมคุมมลพิษ. (2562). *รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2562*. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2562, จาก https://www.pcd.go.th/publication/8013/.

กฤตณัฐ สุขสุภี และ วันจักร น้อยจันทร์. (2563). การสำรวจพฤติกรรมการกระทำผิดระเบียบวินัยของนักศึกษา สาขาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *วารสารอาชญากรรมและความปลอดภัย. 2*(2), 69-79.

โรงพยาบาลศิครินทร์. (2563). *PM 2.5 ทำลายสุขภาพเราโดยไม่รู้ตัว(ออนไลน์)*. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม พ.ศ.2563, จาก https://www.sikarin.com/content/detail/401/pm-2-5.

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13 (ชลบุรี). (2561). *ปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมตลอดจนแนวทางการ ป้องกันแก้ไขที่ดี*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563, จาก http://www.mnre.go.th/reo*13*/th/news/detail/9373.

เอกลักษณ์ ธนเจริญพิศาล. (2554). *ความตระหนักและ การยอมรับการนำระบบการจัดการสิ่ง แวดล้อม (ISO 14001) มาใช้ในองค์การภาครัฐ: ศึกษากรณีสำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).

Daikin Thailand. (2563). *PM2.5 คืออะไร? อันตรายและการป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็ก*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563, จาก https://www.daikin.co.th/service-knowledge/pm-2-5/

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

จัดพิมพ์โดย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เลขที่ 1 ถนนอู่ทองนอก แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ : 0 2160 1280 เว็บไซต์ : https://hs.ssru.ac.th